

BOHÉM-VILÁG

ILLUSZTRÁLT MŰVÉSZLAP
SZERKESZTI: KALMÁR TIBOR

SÁNDOR ERZSL. a Magyar Királyi Operaház tagja
(Homonnai fotográfiája)

ÁRA **7** KOR.

TISZA KAROLA. a Téli kert primadonnája

MEGJELENIK
MINDEN
SZOMBATON

ELŐFIZETÉSI
ÁRAK:
1/4 ÉVRE 45 K
1 HÓRA 16 K

Bohémvilág

ILLUSZTRÁLT MŰVÉSZ LAP.

HIRDETÉSEK
MEG-
ÁLLAPODÁS
SZERINT

EGYES
SZÁM ÁRA
5 KORONA

SZERKESZTI: KALMÁR TIBOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VIII., NÉPSZINHÁZ-U. 25

Kinek köszönjek? ...

*Azoknak irom, akik sem a kalap-
juknak, sem az ismerőseiknek
nem veszik semmi hasznát ...*

Súlyos probléma, amelylyel feltűnően kevesen foglalkoztak eddig, még gondolatban inkább, de írásban alig. Szép Ernő régi „Az Est” cikkei között sárgul egynéhány sor: a köszönő Halászról. Ez a Halász, taktikai okból-e, de *mindenkinek köszönt*. Mikor meghalt szegény, akkor sem kellett semmi feltűnést. Egyedül a megfigyelő Szép Ernő vette észre, hogy *az egyetlen, aki mindenkinek köszönt*: — Belehalt. Mindenkinek köszönni tehát hálátlan dolog.

— Dobjuk a sarokba az illetlen idevonatkozó kötetét, amely még a kalaplengetés időtartamát, az ezzel járó gesztusok közötti disztinkciókat is kicirkalmazza, mert a mai napig sem született meg *az a Halász, aki senkinek sem köszön*. Ez a Halász lenne a mi vezérünk, a mi ideálunk. Ki szeret ma köszönni?

X. író ur, vagy Y. művésznő jön szembe Veled. Mindkettőnek illik: előre köszönni. Már most vagy észrevesz, vagy nem. Ha észrevesz, akkor olyasmiféle érzed, mintha boldogítani akarna. Visszaköszön. Na és? Ha a szivedre veszed azt, hogy észrevetted, a szived elfacsarodik afeletti bánatodban, hogy *még mindig lenéznek*. Ha nem veszed a szivedre, hogy így vesznek észre, azt ők veszik észre. (Azt veszem észre, hogy kezd a dolog veszélyessé válni.) Mindenképpen az a jobbik eset, ha nem veszik észre a köszönésedet.

Már most: vajjon szórakozottságból lette-e, avagy elfordította a fejét? Miért *nem vett észre?* Ha szórakozott volt,

ugy a jövőben egy kis szemrehányásféle kalapbiccentéssel üdvözlöd az illetőt. Itt már megint baj van, mert ezt a szemrehányást a terhedre írja. Észreveszi, anélkül, hogy észrevenné, hogy a multkor nem vett észre. Ne vedd észre! — Ha csak „elfordította a fejét”, akkor ez a jobbik eset, mert egygyel kevesebb lett azok száma, akiket illik észrevenned.

A legutolsó és leghálátlanabb dolog a visszaköszönés. Mert:

1. aki több, mint Te vagy, az csupa udvariasságból köszön előre s ezzel a lenyűgözésével is csak a saját egyéni kiválóságait legyezgeti a kalapjával az orrod alá;

2. aki kevesebb, mint Te vagy, azt már *nem illik észrevenni*. Így szerzed a legtöbb ellenségedet, mert nálad nagyobbak lenni nem kunszt s ha az „előreköszönő” véletlenül föled kerekedik, olyan fenhéjazóan köszön *vissza*, hogy arról koldulsz.

3. aki körülbelül egyenrangú Veled, az *ugyis kívárja a köszönésedet*. Az ilyenekkel szemben légy tartózkodó és másodpernyi pontossággal köszönj ugyanakkor, mikor ő: a — legnagyobb illetlenségekkel illet, persze csak úgy befelé.

Civiléletem legsivárabb tapasztalatait irtam le. Azt hiszem, abból származnának a legnagyobb bajok, ha a civiléletben is rangjelzések alapján üdvöznék egymást az emberek. Akkor is csak azokat köszöntenék, akik *szerecsés csillag* alatt születtek.

Ismerősök: Őszinte embertársaim! Ne köszönjünk egymásnak; nincs benne *köszönet*.

Nekem például: — nincs semmi köszönni valóm. — Megteszitek?

Köszönöm:
Kalmár Tibor.

Sándor Erzsi kamaraénekesnőnél

Sándor Erzsi kétségtelenül a legnagyobb és legnépszerűbb magyar énekesnő. Hangjának csengése és koloratúrája olyan, amilyen kevés van az egész világon. Sándor Erzsi nemzeti büszkeségünk, oly név, amely külföldön is jóhangzású és oly tehetség, akit már nem lehet kritizálni. És ezen istenadta kiválóságok mellett egyik legszerényebb, legkedvesebb és legközvetlenebb tagja az Operának. Ezért van az, hogy Sándor Erzsinek csak tisztelői vannak, irigylői nincsenek.

Két szempont vezetett interviewom megírásánál. Hirt akartam adni legközelebbi szerepeiről, másrészt most, amikor mindenki külföld felé gravitál, érdekelt, mik a kamaraénekesnő tervei.

Készülő szerepeiről a következőket mondta Sándor Erzsi:

— A hátralevő szezonban való szerepléseimről — minthogy az Operában igazgatóválság van — csak azokról tudok beszélni, amelyek Ábrányi igazgató ur tervei voltak:

Először is „*Ariadne Naxosban*”: felújítására készülnek és ebben *Zerbinetta* balletlány szerepét játszom. A valódi operaházi közönség számára premier lesz ez az előadás, mert a proletárdiktatura alatt került először színre, amikor a megszokott operai publikum távollartotta magát. Énekes és táncos szerepem van e darabban, amelyre rendkívül kedvvel és szeretettel készülök. **Monhatnám** egyik legkedvesebb szerepem lesz a *Zerbinetta*. (Strauss Richard ezen darabban, amely a klasszikus és modern zene keveredése, írta meg legnehezebb koloratúr áriáját, amelybe már sok nagy énekesnő bukott bele nagy nehézségei miatt.)

Második új szerepem a *Nürnbergi baba* lesz, amelynek főszerepét fogom énekelni. Az előadás alkalmasint jótékonycélú lesz József főherceg akciója javára. És ebben betétként el fogom énekelni legkedvesebb szerepemet: *Dinorah* árnyékjelenetét, mert sajnos, több akadály miatt *Dinorah* az idén aligha fog színre kerülni.

Ugyancsak tervbe van véve a mi szégyén és az élet rettenetes gondjaival

annyira küzdő nyugdíjasaink javára a *Corneillei harangok*, amelyben a legnehezebb feladat nekem jutott. Serpolettót játszom a nagyhírű Serpolettók után.

— Még egy igazán nagystilű művészi feladat volt az idényre tervbe véve. *Figaro lakodalma*. Az igazgató „Suzannet” osztotta ki nekem, a grófnőt a Sevillai borbélybeli kedves Rosina szerepem folytatását Medek fogja énekelni. Az igaz, hogy házasságát a Rosina nagyon megkomolyodott. Ezen új szerepek mellett persze sok régi szerepemre való készüléssel vagyok elfoglalva. Mert egyszer a Sevillai borbély, másszor a Don Juan és Traviata próbái kötnek le . . .

Szinte csodálatos az a munkabírás, amellyel a sok nehéz feladatot vállalja Sándor Erzsi. És még hozzá hogyan vállalja. Minden alakítása, bárhol is legyen az — az Operában vagy a hangversenydobogón — a legprecízebb, a legtökéletesebb. Pedig igen gyakran egy-két nap alatt kell új melódiát tanulnia. Nagy zenetudása és abszolút muzikalitása elhárítja ilyenkor az akadályokat és művészete mindig egyformán brilliánsan tündöklök.

Még egy kérdéssel fordulok a méltóságos asszonyhoz: **Kapott-e** külföldi ajánlatokat és foglalkozik-e valamilyen külföldi tervvel?

— Kaptam külföldi ajánlatokat — válaszolja — azonban nem szívesen beszélek, bizonyos mértékig diszkreditálva vannak ezen hírek, csak annyit mondhatok, hogy én, aki az annyit szenvedő székely fajból származom és aki most talán még jobban ragaszkodom a hazámhoz, amióta székely testvéreimet elszakították, csak akkor mennék állandó tartózkodásra külföldre, ha itten nem találnám meg munkakörömet. Kétszeres kötelességemnek érzem ezt ma, hogy a magyar kultúra szolgálatában maradjak, imert úgy érzem, hogy ma több, mint pusztán a kultúra szolgálata ez, nemzeti kötelesség is. Azt azonban elmondhatom, hogy készen állok a *Rigoletto*val, *Traviatá*val és *Szevillai borbély*lyal olaszul, a *Mignonnal* és *Lakmé*val franciául.

Igy beszélt a legnagyobb magyar énekesnő és hozzátéhető: a legnagyobb magyar asszonyok egyike. Mert igenis kettős érdem ma, amikor mindenki,

akinek egy kis tehetsége és alkalma van rá, íthagyja ezt az agyonlépett, agyon-sanyargatott országot. Ki képviselje akkor itthon a magyar kulturát. Nem okozom egyedül a művészeket ezért, hiszen rajta a magyar állam, hogy ne kelljen legjobbjainknak elhagyni azi országot, de vegyenek példát a magyar művészek is Sándor Erzsitől és ha egy kis nélkülözés és szenvedés mellett is — de tartsanak ki a magyar művészet mellett. Csak így lehet és lesz ismét nagy a magyar kultúra — méltón régi nagy híréhez.

Kun Imre

Amint ez már husvétkor szokás: . . . körkérdés

Ne haragudj, Tiborkám, könnyű néked főszerkeszteni, turkálni a zamatosnál zavarosabb kéziratok között, mi pedig találunk és találunk ki jobbnál jobb öt-, hat- és hétleteket.

Nagyon örvendezni méltóztattam, midőn megbíztál, csináljam meg a színházi lapoknál szokásos (mi az, hogy szokásos: — agyoncsépett) körkérdést a megfelelő körfeleletekkel egyetemben. Amint a közmondás tartja: szerkesztő tervez, munkatárs végez. Irjak, de miről?

Megírták már, (nem tudja senki, hányszor), hogy amennyiben az ünnepekkor művésznő borjufricandót esz vacsorára, miért kés el pont egy hét múlva a próbáról, avagy milyen hőzedlit kegyes viselni a nevenapján, nemkülönben ki vala az első férfi, aki iránt legelső ízben plátói módon megszerelmesedett, azonfelül mit szeret jobban, lovagolni, vagy banánt rágni, nemfeledve, hogy kiválasztatták már vele leendő sírhelyét, ahol a körkérdésbe bekörfeleletezett kedvenc virágja alatt örök, színházi lapok riportereitől meg nem zavart álmát aludandja.

Megírták már, hogy a nagynevű művészeknek ki a kedvenc szobafestőjük, kinél svejfoltatják a hőzentrágerüket, valamint hol tanultak meg késsel és villával rendesen bánni, szeretik-e éhgyomorra enni a mákosrétest káposztafeltéttel, melyik futballesapatnak drukkolnak és melyik ujság az, melyet egészségi célokból a többi felett előnyben ré-

szesítenek és hány órákor fekszenek le Karácsony napján és nagypénteken.

És így tovább a végtelenségig, ugyanarra, hogy nekem nem maradt egyéb körkérdésem a következőnél: *Mondja drága művésznő, avagy művész: milyen összeggel volna hajlandó megváltani örökre a husvéti ringlispil-kérdések gyönyöreit?*

Nem tudom, kedves Tiborkám, körülloholjam-e ezzel a várost? Mert ha akarod, megcsinálom. De ha reám hallgatsz, nem hozol husvéti kördumát és az olvasó hálásan sóhajt majd fel:

— Hála Istennek, végre egy színházi lap, amelyet érdemes . . .

Pardon, tévedés, nyájas olvasó, azért mégsem érdemes olvasni!

Ugy-e, Tiborkám?

Jancsi.

A Cigánygrófné

ugynevezett „magyar“ nótája

Mert ez az! Az bizony! Hogy asszongya, hogy asszongya:

„Kivert kutya a bubánat Pomázon“.

Ez a Cigánygrófné című operettlinek egyik dala. Magyar dala. Szövegét elkövette: Kulinji Ernő. Éneklő Charlotte Kisasszony.

Dehogy akarjuk Kulinji Ernőkét kigunyolni. Elég szép tőle, hogy a változott viszonyokra való tekintettel egy magyar nótát is került tolla hegyére. A néplélek megnyilatkozását mindenki ott keresi, ahol találja; igaz viszont, hogy ahol keresi, ott találja. Kulinji Pomázon kereste — oda villanyossal lehet kimenni — és meg is találta. Sőt valószínűleg olyan hevesen kereste, hogy Pomáz műértő honfiai kiverték a faluból, mint egy kuttyát. Esetleg akkor írhatta bubánatában eme örökszép sorokat a falu végén: „Kivert kutya a bubánat Pomázon“.

A második sor a nép lölkét eképfesti:

„Aszubor kell, hogy az ember elázzon“.

Hogy kerül az aszubor Pomázra? Ott terem talán az operettfa tövében? Mikor lesz az operettfa szürete?

Kulinji Ernő tehát, mint etnografus, meglukott. Mint operettíró? Ami késik az nem mulik, mondja egy régi közmondás, amit még Pomázon innen is ismernek. *Bohém*

No né

mit gondolt Szenes Bandi Divat-alszerkesztő ur, hogy eszébe jutott b. lapjában Kalmár Tibornak husvétü üdvözetlet küldeni? Annyira fontos személyiségnek tartja — Kalmár Tibort?

Minden főszerkesztőnek, kivétel nélkül, az a véleménye, hogy a fiatal munkatársak örüljenek, ha az ő lapjába írhatnak. Ez a vélemény azonban messze esik a közvéleménytől; például tegnap is, beszélgetés közben, azt mondja egy barátom:

— No, hallod, az a „Bohémvilág” egy utolsó lap.

— De kérlek, sértés akar ez lenni?

— Dehogy!

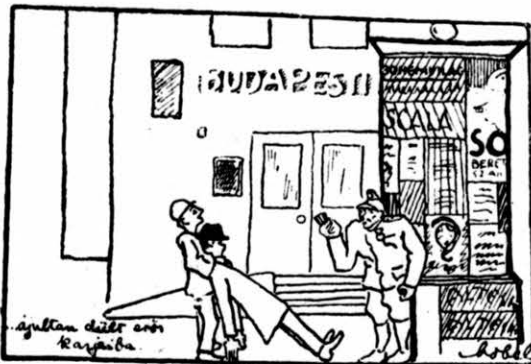
— Hát miért mondd akkor?

— Micsoda! az, amelyiknek a főszerkesztője a Feld-színházban színész?

— Nem hiszem! Bizonyítékot kérek!

Odavezetett egy hirdetőoszlophoz és tényleg: Kalmár Tibor.

Elszédültem. Két ellentétes vélemény harcolt megglepett agyamban. Tudtam ugyanis, hogy Budapesten e néven ő az első és egyetlen. Tehát vagy . . . (ami alatt sertékkal fedett élőlény értendő), amiért eltitkolta előttem színházi szereplését, vagy nem ő az.

Rohantam végignézni azt az 536 helyet, ahol főszerkesztőm ilyenkor tartózkodhat, meg is találtam a 384-en. Lihegve leadom a tippet, rohanunk a hirdetőoszlophoz és ő is olvassa:

Kanári miniszter — — Kalmár Tibor, mire ajultan dőlt erős karjaimba.

Konflist intettem, amely két láda trabukóért és négy operajegyért hajlandó volt befogadni rozszant kebelébe. És ro-

bogtunk én s gyengéd vállamra dőlve a már felocsudott, de még alig pihető főszerkesztő ur, a Matyi-Palota irányába.

Árva a ház, nincs előadás, bezárva minden, csupán a színészbejárónál hal-latszük:

— Cigaretta, trafikdohányból cigareta!

Megszólítottam, van-e ilyenkor valaki a színháziakból.

— Igen, én!

— Mi itt hm, hm Ön?

— Színművész vagyok!

— Nem ismeri véletlenül Kalmár Tibort?

— Én vagyok!

Olyan érzésem támadt, mint Lótné önagyságának metamorfózisa kezdetén, viszont Kalmár főszerkesztő ur nekiron-tozott az ál-Kalmárnak.

— Ön visszaél — és itt kitért belőle az elfojtott vigjátékiró — sőt összevisz-szaél a nevemmel.

Az alteregonak közel egy félórás beszédet tartott. Megfenyegette browning-nak maszkírozott öngyújtójával, könyörgött, esetelve amugy is rémsok baját, amihez most egy másik Kalmár Tibor is járulna.

Azonban ez mind nem használt. Büszkén mondhatom, ha én nem lettem volna ott, Kalmárt sirbaviszi ellenfele konoksága. Az folyton erősködött, hogy ő olyan művészi álnevet használhat, amilyen neki jól es. (Nem esik: es.) Ek-kor léptem elő én. Nyájasan szólék:

— Mondja, uram, van önnek hatósági engedélye a Kalmár név használatára?

— Nincsen!

— Nos, ha nincsen — és hangom zord lett — fe jelentem önt engedély nélküli kalmározkodásért és követelni fogom, hogy ezért Hajmáskérre internálják!

Ez hatot! Megígérte, hogy visszaadja a jogtalanul elbitorolt nevet és ezentul igazi nevén (valami Krammer Lászlónak hívják) fog működni.

Hálából, amilyen jól elintéztem e súlyos affért, főszerkesztőm írást adott, hogy a husz cigarettát, amivel három hete tartozik, záros határidőn belül eset leg megadja.

Elgondolom néha magamba,

vajjon

köztársasági vagy királypárti a Gomba?

Téli kert

(A karkötő)

Eleget találgatták már, hogy ki vette meg a Téli kertet, nem is olyan fontos az momentán. Lényegesebb, hogy a Téli kert áprilisi műsorával és különös társulatával a szórakozni vágyó közönséget teljesen ki fogja elégíteni.

A műsor főszáma *A karkötő* című énekes bohózat, melyet idegen eszme után *Kalmár Tibor* írt.

Beeskereki Jakab (*Ligeti*) tanácsos meglepi egy karkötővel a művésznőt (*Tisza Karola*), aki visszaküldi az ajándékot. Beeskereki nem meri amúgy is féltékeny nejének (*Medgyasszay Hajnal*) adni, hanem az Amerikából visszatért pórlegény (*Simai*) segítségével sógorához, a természetbuvárhoz (*Latabár*) juttatja el, aki feleségének (*Antal Erzsi*) adja. Eközben megérkezik a fürdőhelyre a színésznő huszár főhadnagy vőlegénye (*Sugár*), aki a dolgot kikottyantó helyi lapból mindent megtud. Nagy bonyodalom származik, végre azonban rendbejön az egész karkötőhistoria.

Az említetteken kívül jó volt kisebb szerepében *Harmos Kató* és *Károlyi Ilonka*. Öt frappáns ének- és táncszám tarkítja a darabot: valamennyi eredeti

HARMOS KATÓ

angol és amerikai szám, szövegüket *Kalmár Tibor* írta. A darabot *Stella Gyula* a tőle megszokott körültekintéssel rendezte, a karmester a kiváló *Rieger Alfréd*, az Operaház volt karmestere.

Ezen a kacagtató vígjátékon kívül néhány elsőrangú artistaszám egészíti ki a műsort.

SUGÁR GYULA

SIMAI ISTVÁN

Primadonnák és jóizlés

Legtöbbször úgy tekintik a színészetet, (nem vitatom ezuttal igazuk voltát), mint az élet idealizását, az élet szépségeinek hatványra emelését. Így születtek meg, a közizléshez idomultak: az operettek, a bohózatok és egyéb könnyűfajsúlyú színpadra szóló termékek. Így természetesen a ruháknak is ragyogóknak és pompázóknak kell lenniök. Rendben is volna ez, ha (tellekintve az egyéb gazdasági okokat, csupán a színészek helyzetét tartva szem előtt) nem élnék ilyen kétségtelenül súlyos, a színészet történetében példátlanul idegekremenő idöket.

Nem fejtegetek száraz témát és nem próbálok szólamokkal hatni, de az események beszélnek. Azt írta a múlt héten egyik színházi lapunk, hogy *Fedák Sárinak* a Cigánygrófné különféle toalettlejci csekély 120.000, azaz ird és mond *egyszázhuszezer koronájába* kerültek. Nem törődünk a füsttelen gyárkémmenyekkel, sőt még az éhezö lisztviselökekkel sem, csak valami émélygésféle fogja el önkéntelen az embert, ha a soknullás számok mellett megjelenik a képzeletben a Nemzeti Színház *igazi* művészeinek gázsija.

Azt mondják, az állam kötelessége segíteni mindenképen a Nemzeti művészein. Hogyan szabad, hogyan lehet, hogyan tudnak ilyenkor annyi pénzt *még csak nem is művészetre, csak a művészet álarca alatt* elpocsékolni és ráadásul ezt a kvalifikálhatatlan cselekedetet dicsöíteni?

De nem akarom ezt az alkalmat kihasználni éppen Fedák ellen, korántsem az ö támadására írödnak e sorok. Épp ilyen bünös ebben az ugylátszik bünhödésnélküli bünben a többi primadonna is: *Péchy Erzsi, Lábass Juci, Kosáry Emmy*, a kabaré sanzonettek: *Kökény Iloná, Németh Juliska* és a többi.

Barbárság volna tölem azt követelni, hogy mindent elhagyjanak, ami szép, ami mutat. Nem! Azt azonban maguk a művésznök is beláthatják, hogy mikor férfi-kellégáik a ki- és visszafordítható ruhák problémáján régen túl vannak, akkor talán ök is kezdetnék a ragyogást ilyenféle alapra fektetni. Hol áll az, hogy az előbb említett művésznöknek estéknként 6—8—12 ruhában

kell a serdültebb ifjuságot elkapráztatni. Nem olyan nagy probléma ez: kevés jóakarát, valamivel több erkölesi érzék és már meg is van oldva.

Akkor nem történhet meg a következő — akár hiszik, akár nem — igaz eset. Találkoztam ma egy neves művésznökkel, akinek felesége a *szépruhások* kategóriájába tartozó művésznö. Nem panaszkodott, csak mutatta a vaclorát. (szégyellem leírni) szafaládét, amit éppen haza vitt, de kedves nejének havi ruhaszámlája ugy 20.000 korona körül vacillált. Mit tegyen szegény nő: ö nem csinálhat új divatot! A ruháit ellenörzik a színházi lapok, a vacloráját nem!

Fehér János.

Felhivjuk

a pesti színházi közönséget, hogy a darabokat megfelelő kritikával nézze végig és ne düljön be a klakörök tapsainak.

az ördögöt a pokolból annak bizonyítására, hogy sem Hegedüs Gyulára, sem Molnár Ferencre nem hasonlít.

az Andrássy-uton szereplö Laboda és Keesege urak b. figyelmét Feld Matyi színiigazgató urra, akinek ezen a héten jól megy.

A jövő művészetének tartalma, ahogyan én képelem, minden ízében el fog ütni a maiétól. Nem a kizárólagos érzelmek, nagyravágyás, pesszimizmus, undor és érzékiség, hanem azoknak az érzelmeknek kifejezéséből fog állni, melyeket az az ember érez, aki ugy él, mint a többi ember és melyek korunk vallásos öntudatán alapulnak és kivétel nélkül minden embertől megközelíthetök.

Tolsztoj.

MEDGYASZAI HAJNAL. a Téli kert tagja

A „Szentivánéji álom“ előadása a Margitszigeten

A Vigszínház műsorába vette a Szentiváni éji álom előadását a szabadban. Tavaszra jelezték a napilapok és mi nagy várakozással nézünk a kísérlet elébe. Nemesak különösségénél fogva tarthat számot ez a nálunk szokatlan színjátszási kísérlet, hanem azért is, mert minden ilyenmü próbálkozás új előadásmódi, rendezési és vállalkozási lehetőségeket helyez kilátásba, különösen akkor, ha mindezekhez fűzött reményünket kielégíti.

Nálunk szokatlan a szabadban tartott előadás és a tervet bejelentő újság az is megemlíti, hogy 1896-ban volt ilyenmü előadás Nagyváradon, amikor Elektrát mutatták be Jászayval a Rhédey-kertben. Néhány évvel ezelőtt mi is láttuk a „Simon lovag éjszakáját“, melynek azonban semmi különösebb hatása nem volt, talán a darab gyengesége miatt, vagy talán azért, mert az Angol-Park zürzavaros lármája minduntalan megszakította azt az egységes illúziót, mely kell, hogy folytonosan ébren tartsa figyelmünket a játékra. Ami már most a Szentivánéji álom margitszigeti előadását illeti, azért fűzünk hozzá több reményt és azért reméljük a külföldi próbálkozásokkal szemben való sikerét, mert ennek a kedves és fantasztikus mesejátéknak nagyon megfelel a Margitsziget.

Az első kísérletező *Ernst Wachler* volt, aki a harzi Bergtheater műsorában mutatta be a Szentivánéji álmot. Ez a kísérlet akkoriban olyan rendezési probléma volt, mely új színpadi stílust, formát és főképpen eszközöket keresett a már megszokott színpadi lehetőségekkel szemben. Ma már Reinhardt aréna, cirkusz és ötezrek színházának eredményei után mint legkészebb produkciót várjuk a Vigszínház előadásától. Wachler csak kísérletezett, de már a Vigszínház az összes számbavehető akadályok leküzdésével adhatja elő a Szentivánéji álmot, aminek bizonyos sikerében feltétlenül bizunk.

A szabad színpad, amit a német Freilicht- vagy Landschaftstheaternek mond,

közeledés a görög színpadhoz: a játék nagyobb keretbe való megosztása azokkal az eszközökkel, melyekkel a görög színpad dolgozott. Nagyobb tömegek felépítése erősebb és érzékileg fokozottabb hatásokkal, mint amire a mi színpadunk képes és annyiban távolodást jelent az u. n. modern színpadtól. A szabadszínpad épügy mint a cirkusz vagy az aréna műsorába csak azokat a színdarabokat veheti fel, melyeknek hatása a modern színpad előadásbeli lehetőségeit túllépi és fokozottabb, mint amit a zárt színház eszközeivel nyújtani képes.

Mindenekelőtt olyan játszási területet kell kiválasztani erre a célra, amely fákkal, bokrokkal, esetleg sziklákkal van körülvéve, mint természetes kulisszákkal és valamely megragadó tájkép mögöttes, mint természetes háttér hasson a nézőre. Egy darab természetet kell adni megfelelő hangulattal, amely a Margitszigeten lehetséges.

A harzi Bergtheater előadása nem sikerülhetett, mert mellőzték mindenekelőtt azokat a követelményeket, melyet a szabadban tartott előadás előír. Az emberek nem voltak rendkívüliek és a hétköznapi megjelenés egy ilyen előadásnál lehetetlen. Minthogy a nézőtér magasabb helyen volt, onnan lenézve az

KÁROLYI ILONKA

emberek még kisebbek voltak mint a valóságban. A régiek tudták, hogy ezen kothurnussal és álarccal kell segíteni, de ez ma már nem megfelelő eszköz. Természetesen kistermetű színészek nem játszhatnak, azonban még a magasabbak termetét is kosztümökkel és azoknak színeivel jobban ki kell emelni. A csoportok elhelyezését is úgy kell rendezni, hogy azok hatása egy darab mozgó életet jelentsen a nézőre. A harzi előadásnál a színészek ugyanabban a jelmezben játszották a Szentivánéji álmot, mint az ottani Hoftheaterben és a diszharmonikus színek mindenképpen rontották az illuziót, melyet el lehetett volna érni azáltal, hogy a színeket úgy választják meg, mint azt a körülmények megkövetelték. Rozsdabarna színek, melyek a fán és föld színéhez igazodnak, a fák leveleihez, a fűhöz simuló zöld színek nyugodtabb és természetesebb hatással lettek volna.

A szabad színpad színpadi követelményei mellett aztán ott vannak a dramaturgia követelményei is, melyek szerint az előadásnak egyfolytában kell megtörténnie és nem szabad felvonások között szünetekkel vagy színváltozással kizökkenteni a nézőt egységes hangulatából.

Ha mindezek elmellőzhetők — és reméljük, hogy igen! — a Vigszínház margitszigeti produkciójában, akkor kilátásunk van egy szabadszínpad állandósítására is, mert hiszen a nyári hónapok elegendők arra, hogy évente néhány görög klasszikust és a Reinhardti műsorból néhány ujszerű színpadi művet végigélvezhessünk.

Imre Sándor.

„Kiskutya nagy kutya . . .“

(A Színházi Élet margójára)

Éljen, hurrá, hoch, zsivió, szetreszka, vivát!!! Itt van, ami még sosem volt! „Életék” meginterjuválták a művésznők kis, közép és nagy kutyaíait. Mégis csak nagy kutya ez az Élet!

„. . . pincsik, foxik és bulldogok az ugatás nemes mestersége helyett ma egyéb fontos pozíciót töltenek be”. Ugy van, ma már egyéb téma hijján, az Élet hasábjairól ugatnak arra a nyájtalan olvasóra, aki töprengeni mer a pesti színházi lapok szerkesztésének titkai fellett. Istenem, be nehéz is színházi lapot szerkeszteni: most már a kutyaikat lehozták, a következő számban csak a hazai gummitermelés fejlődési lehetőségeiről cikkezhetnek. Azután pedig meg fogják interjuvolni az éhező színészek asztalára kerülő kolbászt, vajjon mit szólnak ahhoz, hogy nem is valódi meissenitálból eszik meg.

Mert hát aszondja: „Csi-Li, Fedák Sári kutya ott tart, hogy csak kekszket, tejszínhabos kávét és fokhagymás kolbászt akar enni”. Nagyon szerén kutya, ugy-e? Mit szóltok ehhez, testvéreim az Urban, akik úgynevezett vidéki színészek vagytok és magyar nyelvetek miatt menekülőntök, koplalnatok és szenvedetek kell. Rólatok nem ír az állítólag legelterjedtebb színházi lap: egy fizetetlen (ez a kicsinyítés legnagyobb foka náluk) sort sem, ellenben Öprimadonnaságuk legkegyelmesebb kiskutyájának intelligenciájáról, megfelelő képek kíséretében három oldalt tölt meg. No és „Gyárfás Dezső két kutya”? „Ők kifinomult idegzetükkel a husevérsről ártértek a növényevésre és most kedvenceledelük a narancs, szőlő és görög-dinnye”. Kuttya-kutyánszki! Csak nem? Honnan vesz most nekik Gyárfás görög-dinnyét? Viszont Latabár kutya „csak húst eszik és ágyban alszik”. Cserélnék vele! Nagyon helyes Szirmai Alberttől, hogy antiszemita kutyaikat nevel és nagyon kedves a riportertől, hogy ennyi infimitást tudtunkra hozott. Csak írjon minél többet az Életéknek.

Megmutattam az utcán egy kiskutyának kollégái fényképét. Ő felemelte egyik lábát és barátságos üdvözlést küldött vagy elv- és szaktársainak, vagy Inceééknek.

Mindenkit érdekel!

Órás-ékszer üzletemet megnyitottam
Budapest, Baross-utca 119. szám.

Aranyat, ezüstöt, ékszert

stb. legmagasabb árban veszek

Csak egy kísérlet és már meggyőződött, hogy legelőnyösebben én szolgálom ki.

Pártfogást kér **BANDI JÓZSEF**
órá-ékszerész VIII., Baross-utca 119. szám.

Vajjon

jól járunk-e, ha Péchy Erzsé helyett
Petráss Sárít kapjuk vissza Amerikából?

—
más darabot választhatott volna inkább
Várady Ily a színpadra való visszaté-
réshez?

—
elég lesz-e a Dunaparti Színház nézőtere
a Madách-színház hatalmas publikumá-
nak befogadására?

—
az újjából szopta Vincze Zsigmond a Ci-
gánygrófné muzsikáját?

—
mikor adja elő Vidor Ferike a „Greiner
Andor ur” című kuplét?

—
sor kerül-e arra, hogy Fedák néni visz-
szaadja az Operában Rózsának a helyet-
tesítést?

—
miért tagja Rajnai Gábor a Nemzeti
Színháznak?

—
mi lesz a legújabb Földiáda címe?

—
mikor dramatizál Hevesi megint egy
Jókai-regényt?

—
lesz-e Csontos olyan rossz író, mint am-
ilyen jó színész?

—
ideiglenesen végleges, vagy véglegesen
ideiglenes-e a Muskáttli-kabaré bukása?

—
ezek után is elvállalja Kardos, a Komé-
diától, a Muskáttli irodalmi vezetését?

—
egyik Rózsikánk milyen jogon írja y-nal
a vezetéknevét?

—
Gombaszögi miért tart minden héten
gyerekzsurt?

—
Szomoróy mikor ír megint egy szomorú-
játékot?

—
a Szerelem vására tényleg csak a fiatal-
ságnak való?

—
Z. Kun Andor (szerkesztő ur a Revü-
től) neve előtt az a Zö-betű tényleg „zö-
korópátkail” jelent?

—
miért nem szuggerál egypár művészünk-
be tehetséget Pethes mester?

—
„Találkoztak-e: Nádas Sándor főszer-
kesztő ur és Göndör Ferenc — Bécsben?”

Poétasors

I.

Hol az örömet osztogatták,
Nekünk ugyan kevés jutott:
A boldogságból nem maradt, hát
Adtak helyette bánatot,
Életünknek csak álma fényes,
Babérunk töviskoszoru;
Poétasors, milyen regényes,
Poétasors, be' szomorú.

II.

A boldogságért vágyva reszket
— S mindig hiába — bús szívünk;
A fájdalomnak hangja legszebb,
Ez a vezérünk, ez hitünk,
S ha ér is fény lelkünk ködéhez,
Nyomában ott jár a ború;
Poétasors, milyen regényes,
Poétasors, be' szomorú.

III.

Szívünk hölgyének égi bája,
Mosolygó arc, csodás szemek,
Ah, mily gyönyör! . . . s nincs más hibája,
Éppen csak az, hogy — nem szerel,
Pedig milyen szép, mily erényes
És milyen finom modoru;
Poétasors, milyen regényes,
Poétasors be' szomorú.

IV.

Csodás erő hajt énekelnünk,
Szellő ha sir, vihar ha zug,
Pedig csalódva érzi lelkünk:
Reményünk, álmunk mind hazug,
Hozzászokunk a szenvedéshez,
Vigasztalónk a gond, a bű;
Poétasors, milyen regényes,
Poétasors be' szomorú.

V.

Hirnév, dicsőség — ismeretlen,
Elfelednek, ha meghalunk;
Csak ábrándos bús lányszívekben
Cseng itt-ott még egy-egy dalunk,
Sirunk is elhagyott, szegényes,
Se mécsvilág, se koszoru;
Poétasors, milyen regényes,
Poétasors, be' szomorú.

Ifj. Legeza Pál.

PERZSASZÖNYEGEK

ALKALMI ELADÁSA ÉS VÉTELE

ROSENFELD ÉS MÜLLER

BUDAPEST, VII. KER., SIP-UTCA 7. SZÁM
TELEFON: JÓZSEF 125-25.

Péterffy Anna és Erzsébet

táncakadémiája jól sikerült matinét tartott március 21-én és 28-án a Belvá-

BOGDÁN LONCI, MUNKÁS ÉS GYÖNGY

rosi Színházban. Mindkét alkalommal előadták a *Karnevál herceg* című pantomim játékot, melynek főszerepében

UNGÁR PANNY

SALZBERGER ILY, FECHTER MANCI és QUITT IRÉN

Munk Lajos (Karnevál herceg), *Gyöngy Pál* (Lucifer) és *Bogdán Loncy* (Pierrette) arattak megérdemelt sikert.

Kivülök kiváltak kiváltak a művésziösen összeállított műsorból *Ráthonyi Iona* és *Gyöngy Jenő* apacstáncukkal, *Vermes Lili*, a hatéves csodatáncosnő; *Salzberger Ily*, *Fechter Margit* és *Quitt Irén* plasztikai tanulmányukkal tűntek ki.

Ungár Panni, az iskola szemefénye fátyoltáncot mutatott be. Ballett szóját a jelenvolt igen előkelő közönség

PÉTERFFY ANNA, ERZSÉBET és PODVINECZ LÁSZLÓ

szünni nem akaró tapssal honorálta. Erről a szőke kislányról sokat fogunk még hallani.

A műsor legkiemelkedettebb száma azonban *Péterffy nővérek* és *Podvîncez* László angol tánctriója volt; bármelyik orfeum megirigyelhetné.

(A többi kép és beszámolóink második része technikai akadályok és főként helyszüke miatt jövő számunkra marad.)

„Zártkörű estély” a Hajózási Clubban

Az első szám kitűnő volt: amig odabenn egy ifju emberi lény egy hegedűvel viaskodott, mi, azaz Nobel, a rajzoló és én a büffé körül tartottunk rövid és velős, azaz csokoládés terepszemlét.

Mikor bementünk a tulsufoltnak nem nevezhető terembe, éppen egy (nem írom ki a nevét) hölgy diszkreditálta a megjelent előkelő közönség előtt az Operát; ugyanis a műsor aszont: a *Nemzeti Operaház tagja*. Jelen pillanatil nem sikerült kinyomozni, melyik parádés szerep az, amit önagysága opera-éneknek nevez.

Ezután jött ifj. *Kalmár* József, egy melodramának kinevezett zenekari kísérettel ellátott Tompa-költeményt fogyasztott el. Ezen ifju nem egyedül szállt sikra a családi becsületért: kedves papája volt a piéce de rêsistance, magyarul a végső rossz, de ez semmi, hiszen a bátyja volt a karmester, ennyit még életemben nem röhögtem, mint *Kalmár* Károly karmester uron. (Nevezettekkel fôszerkesztônk jelen pillanatil minden rokonságot tagad!)

Ökelme ugyanis minden számot, lett legyen az szavalat vagy gyengéd tónusu chanson, kuplé vagy operaária, végig kísérte tiztagu zenekarával, tulszárnyalva az amugy sem tulságosan erôsorgánumu nyüvészeket. Legbájosabb két tulajdonsága: hódító veres angolbajusza és az, hogy melodramás öccsét, aki száma után a brácsási tisztet vette át, folyvást biztatta: „Csináld Jóska, huzd!” És Jóska tényleg huzta.

De nemcsak ôk működtek családilag, hanem *Weininger* bácsi is kis fia zongorakisére-

lével énekelt bor-, sör- és pálinkaüzü hangon. Nôbel lerajzolta ôt, de rosszul, tudniillik egy hajszállal többet rajzolt a valóságnál. Mivel a műsoron operaénekesnek vala feltüntetve, megkérdeztem, énekelt-e már nyilvánosan. Eddig nem mert, — aszondja.

Volt még zongorakiséretü hegedűszóló, amit a mûvész huga kíséretével követett el. Azután kuplékat imitált egy *Mohai* nevü, aki szörnyen meg volt hetve, mikor Nôbel leábrázolta.

Következett aztán *Csillag* Jancsi, egy molett, de csinos kislány, aki egész kedvesen adott elö két dalt. Alig hogy lelépett a színpadról, két serdülö ifju, — mint késöbb hallottam, valami *Amatör* címü lap munkatársai — közrefogták és egész este interjuvolták. Kiváncsi vagyok, mi mindent interjuvolhtak be szegénykének.

Hasztalan fôztem Nôbelt, rajzolja le *Kalmár* karmestert, váltig szabadkozott, hogy ô a röhögéstöl erre nem képes, a végén mégis sikerült komolyságát felvenni és lerajzolta.

Közörömre tánc következett ezután. Élénk feltünést keltett egy körülbelül huszéves, de öszülö haju gyermek mesés eleganciájával. Valószínüleg *Angelo* tervezte jelmez volt rajta: ódivatu zsakett, papmagas fehér mellény, puha Pelöfi-gallérba füzött spárgacsimbök-szerű nyakkendöutánzat. Táncolni ugy tudott, mint *Király* Ernö énekelni.

Ott láttam még táncolni a borbélyom segédjét, aki ipartársulati elnök lehetne, ha beretválási és vanszteppezési tudományja egy fokon állna.

Egy bájos kislány, mikor megtudta, ki vagyok, megkért, irjak valami jót *Lörincz* uról, a rendezöröl. Hát irok. *Jancsi*

U. i. Mint utölag megtudtam, *Kalmár* apamûvész ur, akit a műsor a *Nemzeti Opera tagja*-ként bélyegez meg, ugyanott kari tevékenységet fejt ki.

... a jövő mûvészenek feje nem fog zogni a technikai formuláktól és nem lévén löbbé mesterségböl mûvész, alkotásáért pénzl nem kap, ha nemcsak akkor fog valami mûvet alkotni, ha ellenállhatatlan belsö szükség ösztönzi.

Tolsztoj.

Író-színészek

A szinpadtörténet bizonyos fejlődési fokán, a XVI., XVII-ik századbéli szinpadí írók nagyrészt színészek is voltak. írás és színjátszás teljesen összeforrtak. A közönség ovációja mindig az *egésznek* szólt. A história feljegyezte, hogy az aranyszavu Shakespeare, akinél zengzesebb nyelven sem előtte, sem utána senki nem írt: maga is komédiás volt, sőt nem is a legjavából. XIV. Lajos francia király a színész Moliéret legjobb szinpadí szerzőjének nevezte, pedig abban az időben élt a romantikus Corneille, a hármás egységhez szigoruan ragaszkodó Racine, a finom prózáju Bossuet és a heves Pascal is.

Már a következő generáció élesen választotta ketté a színész és az író munkáját. A XIX. században majdnem példa nélkül áll az, hogy valaki egy személyben író és színész lehessen. A két Dumas, Feuillet, később Ibsen és Hauptmann sohasem gondoltak arra, hogy műveiket el is játsszák. Talán az egyetlen Wedekind kivétel, aki író és színész volt egy személyben.

Az ideí színházi szezon, mintha renaissance-ét élné a moliérei időknek. Azt láttuk, hogy Sacha Guitrynek, a híres párisi színésznek darabját hatalmas sikerrel adják. Budapesten jelenleg Kardos Andor a legujabb író-színész. Horváth Jenőnek, Garamszeghynek, Ivánfának darabjai a Nemzeti Színház műsorán szerepelnek. Galetta Ferenc az operette műfajban próbált irodalmi balérokot szerezni. Csontos Gyula „Silvio kapitány” címen háromfelvonásos darabot írt. A pesti kabarék nem egy szerzője szintén színészember: Kőváry, Békeffy stb.

Nem érdektelen az sem, hogy a színészek írásai ritkán jelentenek szellemi forradalmat. Nagyrészt házasságtörési komédiákat, banalitásokat dolgoznak fel: *tulságos* szinpad-technikai ismerettel, érzékesiklandozó epizódokkal igyeksenek színessé tenni darabjukat és hatásos felvorásvégeket írnak a nagyérdemü publikum kielégülésére és épülésére. Viszont az is igaz, hogy aki legjobban eltávolodott a sablontól (formában és tartalomban egyaránt) — szintén színész volt: — Wedekind.

Keller Andor.

Furcsa véletlen

Néhány napja, egyik este megjelenő lapban a következő hír látott nap-, azaz villanyvilágot:

Karagyorgyevics Alexis herceg meghalt. Mult héten St.-Moritzban hosszú szenvedés után meghalt Karagyorgyevics Alexis herceg Kara György legidősebb unokája, aki annak idején a szerb trón követelője volt, de unokatestvérével, Péterrel szemben mebukott. Bukása után anyjával és bátyjával hosszú ideig Párisban élt, a Bois de Boulogne egy kis palotájában és több millióra rugó örökségét szerbiai terveire áldozta. Alexis herceget, aki 55 esztendősen halt meg, Európaszerte ismerték, Bécsben hosszú ideig a Jockey Club tagja volt, majdnem minden európai metropolisban háza volt, sőt Bukarestben színháza is. Semmi veszély nem riasztotta vissza attól, hogy kitartóan üzze szerbiai propagandáját és a bécsi diplomáciával való barátkozás útján akart szerb földre jutni, hogy a szerinte megillető trónt elfoglalja. Az európai helyzet azonban a herceget minden reménységétől megfosztotta s csak az utóbbi években csillant fel újból reménység az életében. A háboru kitörésekor ismét Párisba utazott, ahol egy orosz érdekeket képviselő részvénytársaság elnöke lett. Igen sok barátot és jóakarót szerzett, ám a balsors következetesen mellette maradt s a várva-várt trón elérésének minden lehetőségétől megfosztva Svájcban hunyta le szemét. Mivel a cikkecske némely részlete egybevág *Heltai Jenő* két bájos regényének, a *Family Hotel*-nek és a *VII. Emanuel és korá*-nak főmozzanataival, felkerestem az Otthonban Heltait, hogy nyilatkozzon van-e a hírnek a két regényhez köze és viszont.

Heltai nevetve kijelentette, hogy a kombináció téves és a kettő közt semmi kapcsolat sem áll fenn.

Tévedtem.
Tévedtem?

Jancsi.

Kende és Kuttner iparművészeti, női és gyermek divat szalonja.
Legjutányosabban készít és átalakít utcai és estélyi toilettet
Budapest, VII. kerület, Ilka-utca 23. szám.

Hogyan lettem lapozó!

(Egy lapozó karrierje - Szendy Lajos önvallomása)

A hangversenypódiumokon ismerősebb Szendi, mint sok szereplő művész. A népszerű zongorakisérőnek, Dienzlnék elválaszthatatlan barátja, aki mögött már több, mint 10 éves lapozói múlt van. Nagy muzikáltságú ember, aki, mint zeneimitátor utolérhetetlen. Az alanti önvallomás egypár érdekes intimítást tár az olvasó elé.

— Már kisgyerek koromban rajongtam a zenéért és négyéves koromtól kezdve ugyszólván mindennapos vendég voltam az Operában. Kezdetben anyai felügyelet alatt élveztem a sok szép muzsikát, később önállósítottam magamat és összebarátkoztam megb. Weidinger bácsival, akinek állandó potyajegyes kundschaftja lettem. Legrégibb zenei emlékem 5 éves koromig nyulik visz-

szá, amikor a Bolygó hol'andi előadása után hazamenve a fonódalt hallás után lejátszotam. Később az operával már nem értem be és koncertekre is szerettem volna menni, mivel azonban potyajegyeket nem tudtam szerezni, pénzem nem lévén, az egyetlen mód, hogy a koncertekre bejuthassak, az volt, hogy felajánlkoztam az akkori egyedüli mesteri zongorakisérőnek, Dienzl mesternek segédül. Dienzlnék kapóra jött az ajánlkozásom, mert éppen akkor ment el Pestről régi lapozója. Tíz év előtt volt ez és azóta a lapozásban bizonyos iskolát teremtettem, idővel ezt bizalmi állássá fejlesztettem, amennyiben Dienzl,

Dohnányi nem is szívesen jászanak nélkülem.

Burmeister, Casals, D'Albert, Dohnányi, Friedmann a nagyobb nevek, akiknek lapoztam. Dienzlnél könnyű a munkám, mert ő megrug a lap végén, de D'Albert egy szót sem szól és így figyelni kell alaposan.

— Lékjelenlétemre mesélem el a következőket: Egyszer az egyik hegedűművésznek elszakadt a hurja játék közben, a zongoraszólo alát kiszaladtam és egy teljesen felhangolt másik hegedűt be tudtam még a pausa vége előtt kezébe nyomni. A kommunizmus alatt pedig az egyik művész játékát, mint zenei imitátor pótoltam.

(Hozzáteszük Szeni népszerűségét illusztrálendő, hogy éppen a minap értesültünk a Scala rendezőjétől, hogy fenti hangversenyvállalat önálló lapozó koncertet készülni rendezni Szendi mesternek.)

Epigram!

(Lessing)

*Tegnap szerettem,
Ma szenvedek,
Holnap haldoklom.*

*Ma és holnap
Mégis szívesen gondolok
A Tegnapra.*

Szóllós Gyula.

Keleti Juliska Pestre jön

Korábbi lapszámunkban téves információk alapján azt irtuk, hogy Kelety Juliska megtagadta Amerikában magyarságát. Örömmel regisztráljuk jelen sorainkkal ezen hír téves voltát, amelyről Kelety Juliska leveleiből győződünk meg.

Kelety Juliska nyárra Pestre jön. A honvág hajtja és ámbár Amerikában 4800 dolláros szerződése van és tájékozódott az itteni nehéz viszonyokról és nagy drágaságról, feltétlen haza szándékozik jönni. A levele tele van hazaszeretettel és hazasóvárgással. Egy amerikai impresszárió is ily irányban nyilatkozott. Hogy — ámbár — a nyári hónapokra Párisba hívják nagyon előnyös szerződéssel, itt akar játszani.

Szerkesztőségi és kiadóhivatali telefon-sz.

József 9—55.

BENKŐ ERZSI

Littke Carlsné balettiskolájában

Littke Carlsné neve nem ismeretlen előttünk. Az artistavilágban ő az egyetlen táncoktató, kinek neve a legnagyobb népszerűségnek örvend. Világot bejárt táncművésznő, speciális figurái vannak, saját táncműveleti világhírűek. A napokban felkerestem az iskolát a Rákóczi-úton, régi kétemeletes háznak első emeletén. Nézem a falon függő képeket, hírneves táncművészeket ábrázolnak. A fal mellett hosszú, földig érő tükör, hogy a táncos láthassa mozdulatait. Ebben a kis szobában tanít a mesternő már évek óta. Mikor belépek, javában folyik a tanítás, csupa apró növendékek, alig 5—6 évesek táncolnak zongorakísérettel. Bámulatos a kis csöppségek ügyessége, úgy spiccelnek, hogy bármelyik nagy táncosnő megirigvelhetné.

Van közöttük egy kis hétéves lányka, Benkő Erzsébet, alig egy éve tanul s már is jelentős sikerekre tett szert. Majd egy kis négyéves Dájos baba táncol, Deuch Évike bámulatos ügyességgel spiccel, minden mozdulata csupa sikk. Káldor Klári kilencéves kislány, szintén meglepő ügyességgel táncol. De a többiek is egytől-egyig dicséretre méltó tehetségesek.

A mesternő fáradhatatlanul dolgozik, mutatja a figurákat, üti a taktust, meg nem áll

egy percre sem. Lászik az arcán, hogy örömmel teszi s hogy rajong a tanítványaiért.

Az óra végén a mesternő, kérésemre felsorol egy csomó nevet, akik már beérkeztek s akik mind az ő kezei alól kerültek a nyilvánosság elé. Többek közt az utóbbi időkhöz Huber Elzi, Pataky Juci, Rendes Böske, Alaska, Rose Patrik, Saharet, Váradi trio stb. végeztek.

Hogy Littke Carlsné táncművészi nyenyire elsőrangúak, azt az is bizonyítja, hogy napokkal ezelőtt a Vigadóbar Pallay Anna táncintézetének vizsgáján a mesternő két régi tanítványa, Sparber Olga és Kovács Lili aratták az estélyen a legnagyobb sikert.

H. E.

*Miben lép fel Beregi ez
évbe,
Hamletben vagy a közvélemény által
Elitáltba?*

*Kardoss, Csontos, Galetta stb.
nos?
hát igen, jó színészek, csak mindegyik gyakran
darabos.*

*Óh, Feld Mátyás, ki néha nagy vagy, nagyobb
mint Földes,
óh, Földes, ki isteni vagy, de sokszor kissé
Földes.*

DEUTS ÉVIKE

Wedekind

(1920. vázlat)

A mindenütt ujjáébredő nemzeti kultúra egészen különösen találkozott a mai közönség izlésével Wedekindben. A németeknek mindig is megvolt az a kedvező helyzetük, hogy a társadalmi átalakulások, a gazdasági stabilitás, a túlerett izlésvivatok megteremtették a maguk költőjét, aki szócsöve volt annak a pillanatnyi hangulatnak, mely a színpadon át — mely a legtársadalmibb vonatkozású eszköz a hangulatok és gondolatok interpretálására — a közönségben tudatossá tette a lelkük legmélyén élő vágyakat.

A nacionalizmus itt legfeljebb abban érte el sikerét, hogy Wedekind német volt, aki nagyon is tulzott emberi vágyaival beleszületett Németországnak akkori viszonyaiba, melyek a naturalizmus végelgyengülését jelentették a színpadirodalom számára.

Mi kénytelenek vagyunk visszamene-külni régi színpadi íróinkhoz, akiknek problémái, — ha nemzetiek is — nem kapcsolódnak bele a mi kívánságainkba; nem adják azt a tendenciát, ami a ma emberét fáradságában és tulidegességében lekötné.

Németországban már egy évtizeddel ezelőtt is szinte baj volt az, hogy az irodalom túltölte önmagával a színpadot a játék rovására, míg nálunk nem érett meg a színházkultúra még odáig sem, hogy irodalmat kaphassunk a sok játék mellett. Hogy a Wedekind mondanivalói megfelelnek a közönség izlésének, az az egész világon szinte szimptomatikusan észlelhető; mert a legyőzött államok nar-kotikumképen használják a témába sü-ritett legfőbb ösztön gyönyöreit, míg a győzők a felszabadulásnak azzal a mámoros gyönyörűségével habzsolják a kéjt, amit az emberek akkor éreznek, ha valami sokáig nélkülözöttet természeti jo-guknál fogva — sok küzdelem árán, de mégis megkaphatnak.

A sok vér, szenvedés annyira enerválta az embereket, hogy szokás folytán már nem bírják nélkülözni a tragikusát és minthogy mulatni is akarnak, egyuttal groteszket is kívánnak látni.

A gyötrelém: az erők erotikumba sü-lyedése és emelkedése, míg az emberek panaszos letargiába nem rognak, vagy

nyugalmas bölcseségig nem magasztosul-nak, — magukból termelnek drámai konfliktusokat. És ha ezeket olyan szen-vedni tudó költő írja meg, aki egy gesztussal az örülésig fokozott tragédiát is neveltségessé teszi, az szükségszerűen a ma színpadi írója. Wedekind ilyen!

*

A „*Tavaszi ébredése*“ ma már egy esen-dessé mélyült líra, mely nem ad tenden-ciát, hacsak azt nem, hogy: az élet a leg-gyönyörűbb valami . . .

Ma már úgy érzem, hogy a padlásjele-netnél fontosabb a temetőbeli és a halot-taktól menekülő grimásza többet jelent számomra, mint egy bukott kislányélet tragikus összeomlása, akít nem értett meg az édesanyja és öngyilkosságba ápolta szé-gyenével. A „*Frühlingerwachen*“ ma már a gondok problémája, melyektől menekülni akarunk . . .

*

A „*Heldentenor*“: a kötelességekbe bele-kényszerített iparossegéd hallatlanul tra-gikus sorsa, akinek nem szabad ölelnie és ezren sóvárogják szerelmét. És nevetniünk kell, — az öreg professzor kínos nyögde-cselése fájdalmasan groteszk, mint mi-kor életünk nagy értékeit visszük a zsi-bvásárra, hogy — megebédelhessünk.

A szerelmes nő öngyilkossága ma már egy mosolygásban feloldott megbékülés a sorssal . . .

És mi tudunk rajta mosolyogni, Wede-kind pedig — érzéketlen a nagy káosz-ban . . .

*

Káosz, káosz: „*Der Liebestrank!*“ Mint a mi sorsunk: ügyvédekből — lánckeres-kező, lecsuszott orosz nagyhercegek, ge-nerálisokból — koldus, robotoló gyári munkáshól — népbiztos . . . Ugyanolyan dekoratív összevisszaság, mely tragikus embersorsokat kever össze és felold ko-médiában.

*

„*Marquis von Keith*“: gazember, akinek zuhanása sorsszerű és mivel az életnek megvannak a maga szerencségei, akik a becsület ethoszát teszik ki cégérül lelkük homlokára; pedig még a gazemberektől is lopnak — ötleteket . . .

Az asszony sorsa, amely fájdalmasan kapcsolódik az övébe, zuhan vele együtt végzetszerűen; ez már csak — ráadás.

*

PATAKY JUCI

Az emberek szeretik felmagasztosítani erőtlén lelkiismeretüket és Solness építőmester tragikusba mélyült próbálkozása a lelkiismeret izmosítása körül, Wedekindnél már megoldott probléma. Ő kiragadja azokat az embereket, akik az életet tudomásul veszik és színpadra hurcolja őket, hogy mi nevelődjünk olyanokká, mint azok . . . és mi csak mulatunk velük, mert embersorsunk korrigálása sohasem sikerülhet, míg mi: *mi vagyunk!* „Das Leben ist eine Rutschbahn“ mondja Wedekind és a mi fantáziánk alig tudja követni embersorsok emelkedését és zuhanását . . .

Csak befelé a menazseriába.
Büszke urak, vig hölgyek, tessék, tessék.
Forró kéjjel, ludbőrös háttal tessék.
Hogy emberi ész, emberi ügyesség,
Az állatot mint hajtja rabigába.
Kezdődik már, tessék bespacirozni?
Egy gyereket ingyen szabad behozni!

És mi szívesen megyünk befelé: akár háboru, akár forradalom, akár fantasztikus kép, akár hóhér munkája, akár komédia tépi szét idegeinket, mert káotikussá vált körülöttünk minden és mert a gyönyörűséget-habzsolás lihegő szájjal felej-

teti velünk a tegnapról szánkban maradt keserű izt. Wedekindnek igaza van, mikor káosszá varázsolja a látszólag rendben levő dolgokat, mert az élet csak részleteiben és egy pillanatra lehet abszolút és rendszeres: az egész, mint egy örök zuhatag, káotikus, örjítően káotikus! Ma még inkább, mint tegnap volt.

*

„Erdgeist“. Emberek, emberek, akik fuldoklanak a vágytól és egy a szokottnál is komplikáltabb bestia a vágytendenciák közepében. Áldozatok, akik azért áldozatok, mert gyengébbek, mint a nő. Tulságosan kifinomultak a kéjre és nem látják a nőstényben az örömet adó rejtélyt. Buknak és sülvednek és a következő vigyorogva tör az elbukott helyébe.

Az életigazság és konzekvencia: csak befelé a menazseriába, a költő pedig rabigába hajtja az állatok fejét . . .

És mi bemegyünk, akár háboru, akár fantasztikus kép stb., stb.

és olesó, mert még egy gyereket is szabad ingyen bevinni.

*

„Die Büchse der Pandora“ Lulu kiszabadul a fogságból, mert vannak jóakarói, de az ő démonikus ereje, mely

TURCSÁNYI ERZSI

LITTFKE CARLSNÉ

a férfiak tehetetlenségében gyökerezik, elveszti varázsát.

Das Leben ist eine Rutschbahn: maga Lulu is lecsuszik rajta és magával ránt egy csomó, az ő életébe kapcsolódott sor-sot. A könyörtelen szükségszerűség viszi magával és a kéjgyilkosság, melynek áldozata lett, szinte kathazisznak érződik a mi könyvtelen mosolvunkon át.

*

„So ist das Leben“, Wedekind száraz érzéktelensége, mellyel rángatni látszik a szinpadí bábbukat, itt már elvesztette hitetlen iróniáját. A királyi érzések már a szenvedő művész vérző szívét akariják szemérmesen és szimbolizálva megmutatni. Megelégette a komédiát és a megértetlenséget. Támadni akar. „Hidalla“ és „Musik“ már tendenciózus darabok.

Minek támadni? Mért? Das Leben ist eine Rutschbahn!

*

Az állat bömböl, mint az orkán.
És gyilkos mancsa ott a torkán:
Egyszer az ész győz, máskor az erő:
Hol ember, hol meg állat a földön heverő...

Julius Ball már 10 esztendővel ezelőtt kimondta Wedekindre, hogy tőle nem várhatjuk az új drámai stílust, mert a kávéházi bohémek között tönkrement. De azért ilyen az élet. Egyszer az ész győz, máskor az erő és az összes német szinpadok ünneplik Wedekindet.

*

„Franciska“. Szándékosan hagytam utoljára, mert ebben a darabban benne van minden: a „Haláltánc idealista-rajongó kerítőjének lírájától“ kezdve a „Hőstenor“ komikumáig minden, amit Wedekind a „Marquils von Keitzban“ az „Edrgeistban“, a „Pandora szelencéjében“ és a „Tavaszi ébredésében“ adott. Az indokolatlan káosztól az extatikus perverziákig; a flagellantizmustól — az anvaság szentségéig; a nyárspolgári ethosztól — a Veit Kunz szentimentális gázságáig nyargalásznak az izgalmak: filozófia, költészet és öngyilkosságok, mint — mint az Életben. Csakhogy...

Csakhogy az élet elszórva nyújtja mindezeket, talán több fiziológiai indokolással, mint Wedekind. Wedekind átlilizálja számukra az ő művészetével a kiragadott életfigurákat és érzéseket, de nem átálja néha a legnagyobb élet-filozófiát is egy-egy kabarévicché sűríteni. Hát baj az? Az élet néha még kevésbé szellemesen ugyanazt csinálja, amit Wedekind, csakhogy mi nem tudunk rajta — nevetni. Wedekind nem nőtt ki még egészen a naturalizmusból, az élet pedig nem is akar. Enniben különböznek egymástól és hogy nagyobb művész — Wedekind. Ő nem árt senkinek sem: poéte mandit és örült az életnek.

Imre Sándor.

Az erőszak és kényszer mai uralmának romjain csak a művészet építheti fel isten országát, mely mindnyájunk előtt az emberi élet legnagyobb céljaként lebeg.

Tolsztoj.

Gazdag választékban:

puha gallérok
selyem és horgolt
nyakkendők

NYAKKENDŐHÁZ

IV., Kigyó-utca 5. (Klotild-palota)
és V., Deák Ferencz-utca 14. szám

Nyakkendők nagyban is!

Vajjon . . .

Intim Pista, mikor közöl már *tényleg* intimitásokat, — például arról, — hogy tayaly Fedákot ki kényszerítette bele a toborzásba, nem tudja véletlenül, ha az idén a Cigánygrófnőbe ki kényszerítette bele?

a Vajjon rovatnak *tényleg* csak anynyi köze van a szellemességhez, hogy: — hiányzik belőle?

miért szökött el *Bús Fekete Zászló* a népoperaí vizsgálódásról az első fölvonítás után?

előadták volna-e *Matyi de Feld-ék* a *Kindertragödiét*, ha nem lett volna olyan nagy érdeklődés a darab magyar előadása iránt?

Intim Pista mikor közöl már *tényleg* intimitásokat?

a Józsefvárosi Kabaré *tényleg* a Teleki-téri elite közönség szórakozóhelye?

még mindig a „Figaró“ a legjobb magyar színházi lap?

mikor jön meg az új Leitner . . . — operett?

Hatvani Lili *tényleg* „Reggeltől estig“ dolgozott a legújabb drámáján?

miért szedte elő a Belvárosi Színház újból a Terikét?

mi lenne, ha egy színházi szezon elmulna **ÓRIÁSI** sikerű darabok nélkül?

Beregi hagyja-e el Pestet, vagy Pest hagyta-e el Beregit?

Földes Imre ugyanis, mint dráma-, vígjáték- és operettíró, ugyanis, mint az Egyesített Villamos Vasutak igazgatója, mikor ír verses drámát a villamos mizériáról?

Mindaddig, míg a kufárokat nem űzik ki e templomból, a művészet temploma nem lesz templom.

Tolsztoj.

A háboru első évében történt. Egy fiatal önkéntes minden este, pont nyolc órakor beült a Bohémtanyára s ott őrizte az asztalt éjjel utáni három óráig, anélkül, hogy egy feketét is rendelt volna. Kurländer apó, aki nem türte szó nélkül az ilyesmit, egyik este rá is szólt az ismeretlen, pötyavendég önkéntesre:

— *Táboros ur! Maga itt mindig csak csoszmosz és nem esz és nem isz semmit!*

Az önkéntes hazament. Néhány nap mulatával azonban ismét betévedt, de ugy tizenegy óra felé és holtrészegen: mit tesz Isten? leült és rendelt egy feketét. Az ezerszemű Kurländer ezt jóleső érzéssel konstataálta és megállt a minap lehordott önkéntes előtt:

— *Hát azért uri körökben suttognak, hogy te nem egy szegény katona vagy. Mondjál, hol ittál, fiam?*

— Itt az Angol-kávéházban pezsgöztünk egy társasággal. — felelte a részeg, de meghatott önkéntes.

Mire így a felháborodott Kurländer:

— *Ott ittál a pezsgő, itt a fekete? Mars vissza!*

Románc a háziszerezőről

A „Mályva Kabaré“ írója

Babérain élted e délben.

Tükörbe néz: — hah, ez az arcom?

Ez borzalom! — Ez rut, idétlen!

Rémkép: a kutya-kutya-tarku

Prémier-esténk szörnyü mása.

Brr, brr, — akár segít, akár sem,

De nem fogok mosdani máma.

Veréb.

Házilag készült
női-, férfi- és gyermek

fehérneműek

kézzel himzett ágyszatok, asztalneműk,
finom vásznak és siffonok SZÉKELY JENŐ-nél
IV., Kammermayer Károly-u. 2. Szervita-tér sarok

Vita Vaszary:

„Lovasok“ c. képéről

Válasz Bús Fekete Lászlónak

Bus Fekete László megtámadta a „Nap“-ban Lázár Bélát és az Ernst-muzeumot, hogy Vaszary egyik képét két példányban adták el. Lázár válaszolt a vádakra, tisztázta magát, de mivel Bus Fekete László ur nagy ur a Napnál, az övé volt az utolsó szó mégis. Hogy elvegyük ezt a dicsőséget tőle, hozzáteszünk mi is pár sort a már letárgyalt esethez. Ez a pár sor pedig legyen a következő levél, amely igen alkalmas „epilogus“-nak. A levelet az egyik művásárló írta Lázár Bélának:

„Kedves dr. Lázár Béla“.

Igazán köszönöm magának, hogy volt szives a Vaszary „Lovasok“ másodpéldányát nekem megszerezni, amelyvel nagy örömet szerzett.

Bp. datum

aláírás.

Eszerint az illető ur tudta, hogy másodpéldányt vesz (azt kell hinnem, ha a saját szememmel olvasott levelében is ezt írja). De ki kell térnem B. F. L. másik megjegyzésére is, hogy a publikum becsapása az, amikor azt hiszi, hogy „pièce unique“-ot vesz és két példányt kap. Azt megállapíthatta a cikk írója is, hogy a kép nem másolat, hanem Vaszarynak az előbbivel egyező tanulmánya: de arra vagyok kíváncsi, ugyan melyik muzeum rendezőse vállalna garanciát arra nézve, hogy a kiállított kép csak egy példányban van-e meg és hogy nincs egy hozzá hasonló képe vagy tanulmánya a művésznek (különösen az utóbbi). Ha Székely Bertalan „Lédájára“ gondolna a cikk írója, nem is írna ilyeneket. Mert tudná, hogy igen keve-

set von le a Léda tanulmányok értékéből az, hogy 6—8 vagy 10 készült belőlük. Vaszary is megengedhette magának azt a luxust, hogy kétszer csináljon meg egy tanulmányt.

Kun Imre.

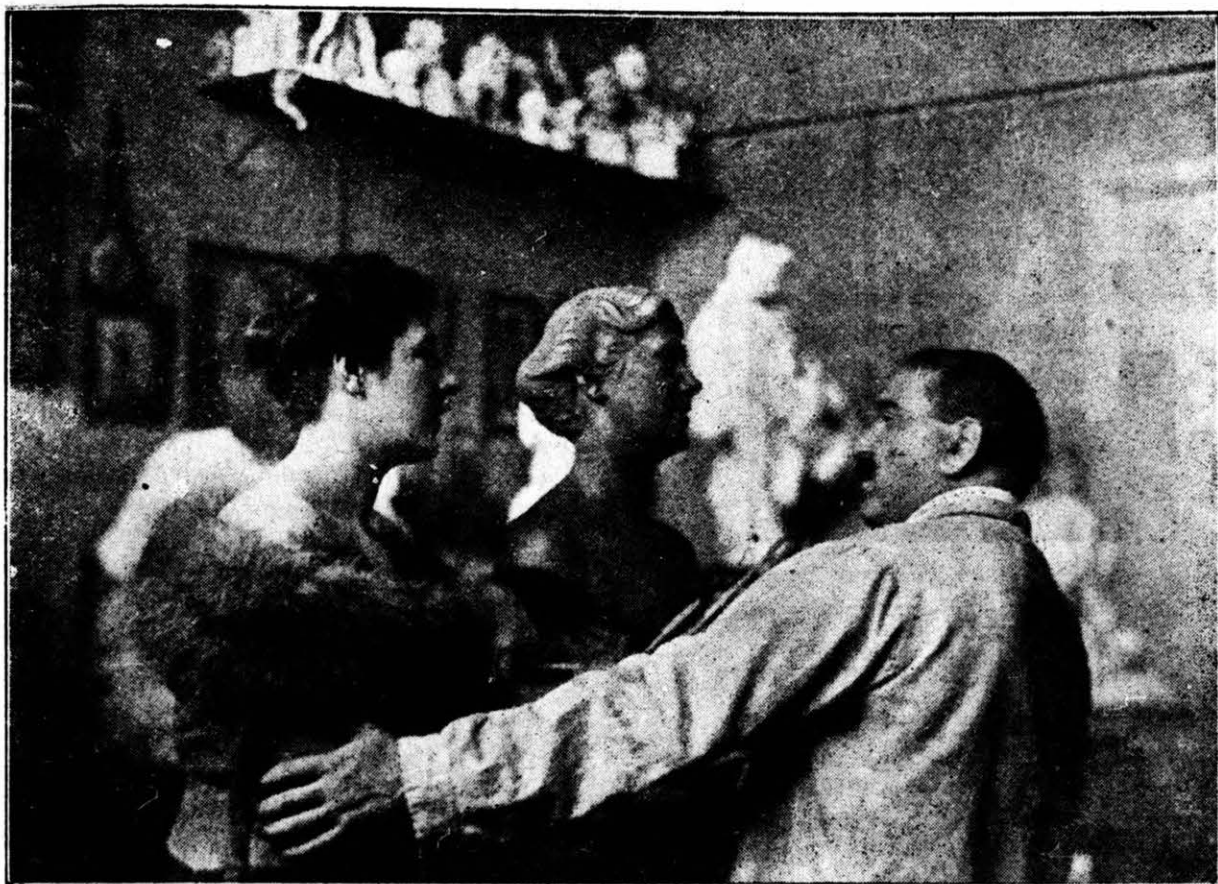
II.

Lányi Dezső szobrász otthonában

A Művésztelepen egyik legszebben berendezett és legnagyobb értéket reprezentáló lakás Lányié. Értékes képgyűjtemény díszíti a falakat, szobrok és porcellánok teszik változatosá és hangulatosá a szoba belsejét. A gyűjtemény leírásával itt nem foglalkozom, külön cikk keretében fogok beszámolni erről, áttérek tehát a műterembe, amelyet egy kis ajtó választ el a lakástól.

Éppen munka közben találok Lányi mestert. Egy ismert pesti szépség (H. N.-né) portréján dolgozott. Abba hagyja pár percre a munkát, a modell úgy is kifáradt már az állásban . . . Körülnézek a műteremben . . . Ujházi szivarozó arcúja tűnik elsőnek fel, szanaszét pár akt (több közismert köztük), a Léda, a Jegesmedve csoport, Itatás c. lótanulmánya, több portrét, legtöbbszörre kiállított s közismert dolgok. — A műterem leírásából is kitűnik, hogy Lányi sokoldalú szobrász, aki minden témát feldolgoz. Épp oly jó portrétista, mint akt modellírozó állatszobrai — épp oly elsőrangúak, mint karrikaturái. Meg kell állni karrikatura szobrainál. Csók, Falus Elek, Fényes, Huszár, Apponyi stb. karrikatura portréi tulmentek az ország határán. Lányinak specialitása ez a művészet, amelyvel jelenleg egyedül áll a magyar művészetben. Sőt érdekes, éppen Amerikában 1914-re oly szerződést kapott, amely szerint egy nagy gyárnak csak karrikaturákat kellett volna csinálnia.

Beszélgésünk közben elmondja, hogy mihelyt kiderül, készül az Állatkertbe állatokat mintázni. Ez az egyik terve. De sok mindennel foglalkozik. Egész idejét a művészetnek szenteli, dolgozik reggeltől estig megszakítás nélkül.

LÁNYI DEZSŐ szobrász. otthonában

— Egy pár márványtömböm van itthon — meséli — most ezekbe dolgozom egypár kompozíciót.

— Miket, kérdem.

— Azt előre nem tudom; csak az alapgondolat van meg agyamban, a márvány nagysága, helyzete, szépsége szerint fog kialakulni a téma belőle. Lázasan dolgozom, portrékat csinállok, közben mindenféle művészies gondolatok motoszkálnak az agyamban, azok megvalósításain dolgozom. Csak este jövök a Fészekbe egy kicsit szórakozni. Sokat kell dolgoznom, mert egy kollekciónak akarok összeállítani.

— És hol fogja kiállítani? — kérdem.

— Nem Pesten. Külföldre viszem. Amerikába még 1914-ben kaptam ajánlatot, ha kész leszek a kollekciónnal, kiviszem magammal. Ott azt hiszem könnyebb lesz a megélhetés.

Lányi komoly művész, aki folyton dolgozik, tanul újat és tökéletesíti a már meglévőt. Művészetét egy közös vonás hatja át, az egyszerűsége való törekvés. E tekintetben feltétlenül a modernisták közé kell sorolnunk Lányit. Modelljeiből kiválasztja a leglényege-

sebb vonást, vagy mozdulatot és azt domborítja ki, míg a lényegtelen, vagy kevésbé jelentőset elhagyja. Technikája rendkívül fejlett. A márvány minden lehetőségét ki tudja és fel tudja használni. Ezen tulajdonságok teszik művészetét értékké és abszolút művészetté.

Az Ernst-muzeum aukciója bizonytalan időre elhalasztott.

Szinyei-ünnepség készül ápr. 11-re. A kormány rendezi a Szépművészeti Múzeumban, csak meghívott vendégek részére. Az ünnepélyt az Opera énekkara nyitja meg és felszólalnak Pekár miniszter, Berzeviczy, gróf Andrássy, Rákosi Viktor az újságírók nevében, Bosznay a képzőművészeti főiskola, Nádler Róbert az aquarellisták elnöke, Csók István a Szinyei-társaság elnöke és Lázár Béla az Ernst-muzeum igazgatója.

FARKAS SZOBRA SZ ESETE. Farkas Béla Harsányban dolgozott. Egy esperes volt a modell, akit a szabadban mintázott. Felállította a mintázó asztalkát, agyagot, kézbevette a szobrászati műszereket és a falu népének óriási csodálkozása közt megkezdte munkáját. Naphosszat bámulták a falusiak, hogyan dolgozik a „fotografus ur” (mert így hívták őt), míg végre egy parasztgazda kilép a sor-

ből, odamerészkedik Farkas mellé és tisztességtudóan elmondja, hogy ő is szeretne ilyen „fotografiát” csináltatni, mint az esperes urról csinált. De előbb jól megnézi előlről, hátulról a mintázatot, csóváltatja a fejét, végre megszólal:

- Mégse csináltatok én ilyen fotografiát.
- Ugyan, miért nem? — kérdi Farkas.
- Mert ennek hátulja is van.

Látogatás a Film-Akadémiában

A filmiskolák közül, melyek ebben a szezonban annyira elburjánoztak Pesten, törekvéseiben kulturális és filmesztétikai szempontból igen érdekes és nevezetes az ifjabb Uher által alapított *Film-Akadémia*, melyen egy pár predesztinált emberbe valami egészen új és originális művészeti felfogást igyekeznek oltani Gellért Lajos, a Belvárosi Színház jeles tagja. A kitünő művész, akit épp a szünetben fáradtan és arcának különös vergődéseivel figyeltünk el és áll rendelkezésünkre, céljaira és kinéművészeti felfogására vonatkozóan a következőket mondta:

— Mindenekelőtt abból a gondolatból indulok ki, hogy mint minden művészetben, az irodalomban éppen úgy, mint a képzőművészetben, a *forma* — a fény, színek és ritmusoknak új színlézisében — megváltja a tartalmat örökké tartó banalitásából, a köznapi-ságot egy új perspektívába helyezi és így szinte önmaga fölé emeli, így akarom és a *mozdulatok fokozottabb zenésítésével* és az *érzelmelek dinamikai plaszticitásával* a képet a *szűzsé örök banalitása fölé* emelni. Így tapasztalhatja, hogy növendékeimet lehetőleg keveset beszélte és a főhangsúlyt a *mozdulatok, a test kifejezőképességére* helyezem, a szereplők *mozdulatait szinte zeneileg hangolom össze; a mozdulatok abszolút differenciálódottságának megfelelően minden mozdulatnak a másik szereplő részéről egy konkrét értelmű reflexmozdulat felel. A test ezen rejtelmes beszélgetései és titkos revalációit, melyek dacára, hogy a realitáson túl vannak, semmiesetre sem marionetteszerűek, szinte csak megérezni lehet és a kifejezés, a kifejezhetetlen és misztikus áromságai adják csak az abszolút *realitás illuzió-**

ját és mégis többet, mint maga a realitás. Azonban különösen arra helyezek súlyt, nehogy Psilander II. (kettő)-ket, Dorit Weixler III. (hármakat) stb. neveljek, hanem minden tanítványomat az *egyéniség göggyével* indítom utnak, *nem* kényszerítem rájuk saját felfogásomat, hanem csupán saját vérségükből származó *egyéni* felfogásukat *harmonizálom*. Továbbá, ami a filmművészet *dekoratív hatását illeti*, szintén bizonyos újításokra gondolok. Egyesek, akik külföldi filmgyárak látogatásából hazaértek, magukkal hoztak egyes technikai fogásokat és fortélyokat és most p. o. nagyszerűen rendeznek asztalokat és lakomákat, úgy hogy azok tényleg *Nordisk-féle asztalok* és lakomák, de a *külső és élettelen tárgyak pszichéjéről* valahogy megfélekedtek. Tulságosan *kevésbé képzőművészeti szemmel* nézik a dolgokat és így a *miljő*, de természetes felvételtől is van szó, valhaogyan nagyon is a *szinpad* és a *kasirozottság* benyomását ébreszti. Én a *külvilág tárgyait is megeleveníteni* akarom és egy nagy egységes *harmonióba olvasztani* a *cselekménnyel* és a *szereplőkkel*.

Különben — végezte a jeles művész — nagy jövőt várok a magyar filmtől és hiszem, ha Párisban látnak egy magyar filmet, így fognak felkiáltani: *Hongrie, Hongrie*, ahová dr. Fejér is való, mégis csak érdekes ország ez.

Egyébiránt nagyon kimerítik az órák Gelértet, *rendkívül* sokat *ad át* növendékeinek saját *belső lelki energiájából*; különös és *mély* suggesztivitással dolgozik és sokkal többet éreztet hangjával, mert amennyit mond, így tanítványainak inkább, *ösztönösségeivel*, mint értelmiségével dolgozik.

Aproposra kihasználván az alkalmat, megkérdeztük a *Patikáról* való véleményét is, melyben egyik legjelentősebb sikerét aratta: Borzasztóan szeretem ezt a darabot és borzasztóan szeretem *Szép Ernőt*, szerencsének olyan *gazdag* lenni, hogy kitarthatnám magamnak őt, akkor irna, amikor akarna és mindig nekem, nekem, nekem.

De már szólt a csengő az órára és bucsut vettünk a mestertől, aki az örök *Lelkesek* ama fájából való, kik a vágy és a keresés örök deliriumában, mint szent öröktűz égnek és hajjukig sápadt sárga lángban égnek.

A jövő művésze úgy fog élni, mint a többi ember és a kenyerét valami mesterséggel fogja megkeresni. És, miután ily módon meg fog ismerkedni az élet komolyságával, oda fog törekedni, hogy a lehető legtöbb emberrel közölje a természettől nyert magasabb tehetségének gyümölcseit. *Tolsztoj.*

HAVASY JENŐ KÓSSZA JÓZSEF EMER MANCSI ALIZ SÁSDV IVAN DE BARRY NÁDAY JUEL

Uher Ödön filmszínész akadémiaja

Uher Ödön filmszínész akadémiáján a napokban egy órát végighallgatva, arra a meggyőződésre jutottam, hogy az Uher-iskola nívouja elűt a többi magán-színésziskolától, mert itt komoly munkára oktatják a növendékeket.

Látogatásomkor ép egy apacs-jelenetet próbált két növendék, *Emer Mancsi* és *Ivan De Barry*; nagyszerű moziarc mind a kettő. *Emer Mancsi* oly nagyszerűen alakítja az apacs-nő szerepét, hogy bármely nagy filmgvárnál is megállná a helyét. *Ivan De Barry* a legtehetségesebb férfinövendék, már is nagy szerepeket játszik filmen. Utánuk próbálnak a többiek. A következő pár: *Havasi Jenő* és *Fekete Juci*, szintén ügyesen játszik el szerepüket. Most *Náday Juel* lép fel a dobogóra, kómikus alak, eredeti humora és különő arcjátéka minden kritikus meglepődését megnyeri. Az iskola legfiatalabb tagja *Kósza József*, megjelenésre és szép arcvonásaival tűnt fel, tehetséges ifju, nagy jövőt jósolnak neki. Egymásután próbálnak: *Gyurics Drága*, *Csikos Zoltán*, *Vingardi Péter*, *Radványi Szilárd*, *Kápolnai Mancsi*, *Tokari Évi*, *Kraut Ann*, mind tehetséges növendékei az iskolának. Csöngetnek, vége az órának.

Elválok attól a néhány még szürke, de nemsokára fényes nevű, gyerekifjutól, akik ma még csak tanulnak, azonban közel az idő, mikor hazánk művészi életének számottevő lényezői lesznek.

Huszák Endre.

Morvay Bábó (Hátsó képünkhöz)

Mind erősebbé és erősebbé válik az a folyamlat, amely az osztrák filmgyárak ösztönzése és csalogatása folytán a magyar film-művészek és filmművésznők között megindult. Ismét egy újabb tehetség kivándorlása került a szőnyegre: *Morvay Bábó* a Lux-filmgyár művésznője szerződött fel a *Vienna* bécsi filmgyárhoz.

Művészi körökben feltétlen sajnálják a tehetséges művésznő távozását. *Morvay Bábó* nek azonfelül, hogy filmen való tehetségét általánosan elismerik, feltétlen művészi készségét mutatja az is, hogy *Brada Edének* és *Pallay Annának* volt tanítványa. Ebből következik az is, hogy nagyszerűen táncol és a mozgási ritmika terén a legelsők körébe tartozik.

Megjelenésére és egész lényére a „hódító” kifejezés kevés, van benne valami, ami lenyűgözi a bámuló szemet.

Nem kell jóstehetség ahhoz, hogy *Morvay Bábó* nek jövőjébe a hozzá és művészetéhez közelállókkal által vetett nagy hreménykedést újabb jóslattal erősítsük, annyit azonban megjegyzünk, hogy a *Vienna filmgyár* a felajánlott, ritkán hallott összegű gázsij mellett is jól fog járni.

Kíváncsian várjuk az első, azt hisszük, világhírré szert tevő *Morvay Bábó*-filmet Bécsből.

Köztudomásu, hogy több filmművész és rendező hagyja el az országot.

Újabb értesüléseink szerint *Kertész Mihály*, a kitünő rendező, ki Dániában tanult filmrendezést, véglegesen a bécsi Sascha gyárhoz szerződött horribilis fizetéssel. Kérész, a Phönix gyár rendezője volt és „Árendás zsidó”, „Utolsó hajnal”, „Skorpió”, „Ördög”, „99” stb filmjeivel Európaszerte híressé tette a nevét. Felesége *Lucy Dorain* név alatt gyarapítja sikereit szintén a bécsi Saschánál.

A „Fekete keztyűs hölgy“ címszerepét játszolta, melyet nemrég adtak nálunk.

A másik kiváló rendezőnk, *Korda Sándor*, a magyar filmrendezés büszkesége, válik a Corvin gyártól és szintén a bécsi Saschához szerződik. Óriási vesztesége a magyar filmiparnak. Elég, ha megemlítjük az „Aranyembert“, „A fehér rózsát“, a „Jamátát“, melyeket ő rendezett.

Farkas Antónia, az új filmstar, aki az Ave Caesarban mulatkozott be és kedveltette meg magát a pesti közönséggel, az olasz Ambrozio filmgyárhoz szerződött.

Lenkeffy Ica helyzete is igen válságos. Valószínűleg a bécsi Saschához szerződik, ahol már játszotta Kertész Mihály rendezésében az itthon is ismert „Boccaciot“.

Deésy Alfréd, a Star filmgyár rendezője, megvált a Startól és megalapítja a Duna-filmet. Vele tart *Hollay Kamilla* is.

Kedves

Incze Sándor ur, amint írva vagyok, Önkegyed *felelős szerkesztő* a Színházi Életnél. Vegye hát tudomásul, hogy b. 13. számában a következők fordulnak elő (sőt-hátul is):

22. oldal. (*Gyermektragédia*) „... a második felvonásban a gyermekek az ablakon keresztül látják közeledni az udvarlót a házhoz. Most itt az alkalom, hogy bosszút (*sic!*) álljanak az apjukon. A nagyobbik fiu megragadja apjuk fegyverét, az ablakhoz rohan vele, céloz, de a fegyvert nem tudja elsütni. Amikor a kis tizenhatéves fiu látja bátyja hiábavaló erőlködését, ő is az ablakhoz siet, kiveszi az idősebbik kezéből a fegyvert, megfeszíti minden erejét és lő. A golyó talál és . . .“ Ezután leírják a harmadik (? ? ?) felvonás tartalmát.

23. oldal. (*U. a.*) „A két fiu szerepében *Petheő Attila* és *Bérczy Ernő* művészi pályájuk újabb fontos állomásához érnek. *Petheő* . . . stb.

Stb. . . . *Bérczy Ernő* a beteg, vézna, önmagával tehetetlen gyerek szerepében . . .“ és így tovább a *Matány* által játszott szerepről, amint ezt minden napilap megírta.

38. oldal. (*Szerk. üzenetek*. „Zenebarát“ jelige.) „*Kerpely Jenő* Budapesten született 1881. december 31-én. 1910-ben megalakította a Magyar Vönös-négyes Társaságot. Ekkor 25 éves volt.“

Nohát, kedves *Incze-fincze* pincze

bácsi, ezeken a blődületes halandzsákon a kommentár csak ronthat. Ujból

A szerkesztésért felelős:

INCZE SÁNDOR.

Jean.

Egy színinövendék emlékkönyvébe

*Ma, — mikor mámoros fővel, ragyogó
szemmel.*

Pirosló arccal, dacos igennel

Indulsz álmaid után, —

Még mindent rózsásnak látsz.

És holnap . . .

Már a Szerencse gőzöse robogva visz.

Ma, — még mindent igaznak véliél,

De holnap — már semminek ne higgy.

Ne higgy a szavak varázsában,

Ne higgy az ötelésben,

Ne higgy a vágyban . . .

Csak menj, menj előre!

Vigyázz! Álnok minden arc.

A mosoly mögött rejlő irigységé

Az örökös harc.

Barátnőd egy legyen, ki tanácsal jár el,

Barátod lehet több, csak jól válogasd meg.

Autó, ékszer, zserbó, korzó, . . .

És szerelemnél légy vadorzó.

Fő, hogy mindig felszinen maradj.

Ha valamit mondanak rólad,

Ha nem is igaz — akkor se tagadd.

Semmivel se törődj,

Semerre se nézz, . . .

Csak menj, menj előre!

És ha nő irigyeid tábora,

És sikereid elé akadály tornyosul

Légy akarnök és vágj magadnak utat

Keresztül-kasul.

És ha kell, előbb jobbra térij:

Sem, minthogy szakadékba érij.

Ha pályádnak így leszel öre,

Álmaid utján akkor

Jól mégy — előre!

Gellért György.

Én vagyok költő?! Valamennyien költők vagytok, mint én! Csak éppen nem vesztek magatoknak időt és fáradságot! Milyen elkedvelten lehet nektek is, ha mondanotok kell, hogy ugyanazt érezhelitek, mint mi és nem teszitek!? Hogy megtakarítsátok ezt, elneveztetek bennünket: *tiszteletreméltó költőnek!* Azok lennének?!? Állarchan élünk: mi a költők — — — ti a mindennapi ember állarcában!
Peter Altenberg.

„Thália“ a Muskátli-Kabarében

Az öreg Muskátli kabarét a jó Isten úgy látszik arra teremtette, hogy a műkedvelő gárdáknak — melyek mostanában szép számmal lünedeznek fel — hajlékot adjon, ahol művészetükkel a közönségüket szórakoztassák. Thália előadására tévedtem be vasárnap délelőtt. Szégyenlem bevallani, de a Thália előadásáig: műkedvelő előadás nem fordult elő életemben. Pedig, aki még nem volt műkedvelő előadáson, annak fogalma sincs arról, milyen kedves ilyen előadás. Mint minden ilyen helyen, itt is jelen voltak: a szereplők szülei, családtagjai, no meg a házbeliek. Más társulat művészei is voltak ott, hogy kritikát gyakoroljanak, a kollegák felett. Ott volt még a büffés is. Szóval ott volt mindenki, akinek ott kellett lenni. Az előadás, hogy jó lett volna: arról szó sincs, de azért szolgáljon vigaszul: nem volt a legrosszabb sem. Azzal kezdődött, hogy kijött a függöny elé a *Komlós* ur és bemutatkozott. Kedves Komlós ur! Nagy Endrét már hallottam konferálni, de azért soha sem mutatkozott be — igaz, hogy az ő nevét se kérdezték. *Guthi Soma* „*Béke csók*“ című darakját állszólták el feltűnően rosszul. *Müller Lajos* énekelt, kellemes sikere lett volna akkor is, ha a kedves mamája nem tapsolta volna vörösre a tenyerét. Hogy a mamája lehetett, azt onnan gondolom, hogy fennhangon mondogatta: Brávó Lajos! Brávó Lajos tényleg ügyes fiú. Futottak még: *Bokor Erzsébet*, *Kurucz Adél*, *Domaházi Henrik*, *Bihari Nándor* és *Jenőffy József*. Ők legalább helyre hozták, amit egyesek elrontottak. Szervező-avatás is volt, mely alatt nagyszerűen mulattam. *Fischer Andor* Premier című kis drámai jelenetét mutatták be. A szerző amíg én számoltam: 32-szer jelent meg a lámpák előtt. Már mindenki elment: a szerző még mindig megjelent. Jelentik nekünk, a szerző azóta mindig megjelenik.

Gránitz Sándor.

Geiger Irma

Geiger Irma egyike a nevesebb orfeum-szubretteknek. Varázslatos játékkal, mesteri hangjával és táncával már régen kivívta a közönség becsülését. Most Amerikába szerződött és a legközelebbi jövőben már utnak is indul. *Geiger Irmát* hátrán engedjük Amerikába menni, ő csak hasznára lehet ott a magyarságnak, melyet a külföldön annyiszor félreismerttek. Itthon őszinte veszteség a publikumnak, mely úgy megszokta a Royal Orfeum színpadán, hogy nélküle szinte nem is tud operettet elképzelni. Hat éve működik a Royal Orfeumnál, hová az Operaház és Király-Színház után került és ahol a legszebb sikereit arratta esték után *A kalandor kisasszony* és *Csillagok csillagá*-ban nagyon-nagyon kedvesen és felejthetetlenül játszott. (*Bartes Olga* betegsége idején mestersen adta a főszerepet) talán mert tudta, hogy ezek az utolsó szerepei idehaza és méltóképpen akart tőlünk elbúcsúzni.

Nem felejtjük el *Geiger Irmát*. De ő se feleljen el ám bennünket Amerikában, még ha akármilyen messze is lesz tőlünk, mert a mi emlékezetünkben mindig csak mint kedves, tehetséges színésznő fog megmaradni. Sok-sok szerencsét!

Ormándy Blau Jenő — *Máthé Rózsi* hangversenye. Egy éve a Vigadóban zenekari kísérettel játszotta *Blau Jenő*, amikor közfelfüggést kellettek a fiatal művész nagy kvalitásai. Azóta megizmosodva, kiforrva, szerdán hallottuk másodszor *Ormándy Blau Jenőt* igazi formájában, amikor *Vieuxtemps*: hegedűversenyével; *Paganini*: *Mózes fantáziájával* és több apró darab előadásával tett bizonyosságot nagy előrehaladásáról. Mély érzés, nagy technikai tudás, finom tónus és biztos előadás: művészetének erősségei.

Máthé Rózsi az est másik szereplője. Kellemes hangú, szépen iskolázott hangja különösen dalok előadására alkalmas és ezekben annyi figyelmet, megértést tudott kihozni, hogy élvezetére szolgált vele a jelenlévőknek. Nagy ünneplésben volt része miadkét művésznek.

Rózsa Lajos bucsuhangversenye. Örömmel konstatáljuk mindenképp, hogy *Rózsa Lajos* hétfői hangversenye nem volt bucsuhangverseny, mint ahogy a keddi operai fellépése sem volt bucsufellépés. Ezekután nem kritikára, csak leírásra szorítkozunk. A koncert ünnepély jellegű volt, amennyiben a legelőkelőbb publikum töltötte meg a Vigadó összes termeit, mondhatjuk roskadásig. *Rózsa* művészetének legjavát nyújtotta a *Rigoletto*, *Heródiás*, *Afrikai nő* stb. áriákkal, de nem mondhatjuk ugyanezt a zenekarról, amely bizony gyakran hol elmaraad, hol előre sietett egy fejhosszal. De ez nem vont le *Rózsa* sikereiből semmit sem. Mindvégig óriási ünnepségekben volt része a nagy baritonistának, mert még akkor is tapsoltak, mikor a Vigadó lámpái már nem égtek. Az esélyen jelen volt az amerikai és olasz misszió pár tagja is, és a fővárosi élet sok nagy előkelősége.

(e.)

Fijalkovszky Zsófia zongorahangversenyi meglepetés volt a zenei publikum számára. Tökéletes technikája és elmélyült előadása igaz gyönyörűsége keltett.

Míg a görög művészek a műrekek fölött érzett élvezetén kívül a siker és a nyilvánosság által való megértés volt jutalma, a modern művészt alkalmazzák — és fizetik. A görög művészet valóban művészet volt, a miénk — művészi mesterség. *Wagner*.

Az igazi színész

*Ha sír, kacag, vagy unalmasan ásít;
Csak olyan, mint a másik.
A színész is csak nő,
És mégis: ő . . . a színész!*

*Él és játszik, ahogy szerepe írja,
Ha szenved, fájdalmát sírja.
Hangja, mint sziréna, felzokog:
Szíve meg-megdobog.
Vagy könnyekig kacag az ér,
Hogy megmutassa: milyen az asszony, ha*
kacér.

*Vagy táncol, csilingel éneke,
Ha zenével készül szerepe.*

*Melyiket szeretem, melyiket szeretem?
A szomorúságét, vígságét,
A lantos muzsa táncos énekét?
Egyiket sem!
Nem, nem!
Egyet szeretek csak, őt:
Az igazi színészt!*

*Ha odakünn hull a hó,
Kandál ő melletten cseng a szó.
És kereveten ül ő . . .
Az én színészöm.
Ha sír, kacag: él vígaszával,
Hogy csacsogó száját csókolhat szájával.
A jobb kezével közelébb vonja
A szőke fejét. A ballal átkarolja
Szerető vágyggyal magához szorítja
És utána így senki sem csinálja.
Ez az én színészöm.
Arcán nincs festőanyag.
Ő . . . a szerető anyja.*

*Az élet is játék . . .
És ha a világ egy nagy színpaddá válna,
A szerető anyjé lenne a palma.*

Gellért György.

Vannak költők, akik dalaikat el tudják mondani, el is mondják, de soha nem írják le.

Ezek költők.

Vannak költők, kiknek agyában a vers megvan az utolsó verszőig, de senkinek el nem mondják, soha le nem írják.

Ezek is költők.

Vannak, akik rossz verseket írnak.

Ezek nem költők.

*

A költőnek csak addig tetszik a műve, míg le nem írta. Esetleg akkor is, ha nyomtatásban látja, de akkor feltétlenül, ha elfozadta az, aki vissza is utasíthatta volna.

Fehér János.

FERENCZY SÁNDOR, a Vígsház tehetséges dizlettervezője, most agilis munkát fejt ki a Corvin-filmgyárnál.

KIRÁLY ERNŐT a Városi Színház újlag egy évről havi 25.000 korona gázsival szerződtette.

BÁZÁR GITTA Bécsben modern táncművészeteket mutat be.

SUGÁR GYULA, a Téli kert honviványa, tárgyalási folytat a Városi Színházzal.

GYERMEKTRAGÉDIA. Schönherr Károlynak a Grillparzer-díjjal koszorúzott remekművét adja elő *Móricz Zsigmond* fordításában és Bárdos dr. külön rendezésében sorozatos előadásában a Belvárosi Színház. Három szereplője közül Petheő Alfi a tetszelés jobban a főpróba közönségének. Malány ezáltal végleg beérkezett, míg Bajor Gizit a szokott jó volt. Fellütnék a különösen sikerült díszletek.

RONA BINÁGL LIPÓT, a lehetséges fiatal író, „*Szerelmi komédiák*” című darabját nemsokára könyv alakban is megjelenteti. Előfizetni lehet a szerzőnél (Ujpest, Deák-utca 15.).

RIPPL RÓNAI JOZSEF Kaposvároli birtokot vásárolt egy szép kastéllyal.

RIPPL RÓNAI gyűjteményes kiállításra készül Münchenben. A kiállítást Nemes Marcell rendezi és alkalmasint az ősz elején meglesz. Már készen áll az anyag, csak a németországi forradalmi események akadályozták a kiállítás létrejöttét.

FELTÜNEST külteti a „Kislány” kiállítás művészeti körökben. A darab díszletei — Kálmán Lajos tervezi — szembeütően stílusosak, szépek. Az első felvonás hangulatos zárdaudvara, a második felvonás bohém műterme, a harmadik felvonás rózsadiszitű szobafala külön eseményei a magyar díszlettervezésnek. Nagyon meg kell dicsérni Kálmán Lajost, olyan finom, stílusos díszletet kevés magyar ember tervez, mint ő.

ÜRMÖSSY ANIKÓ, az Andrássy-úti színház népszerű művésznője, súlyos fog-operáción esett át, azért nem léphet fel még jó ideig.

JÓTÉKONY ELŐADÁS A NYUGDÍJ-ALAP JAVÁRA. 4-én a „Deneyért” adják az Operában a nyugdíjalap javára, felemelt helvárakkal. A legszánalomraméltóbb emberek — a nyugdíjasok segítségét célozza ez az előadás, amelyet a legjobb szereposztásban hoz az Opera. Az előadást hangverseny előzi meg.

IRTÓZÁTOS BORZALMAS.

Vizsgaelőadás volt. Szörnyűség. A Színészegyesület iskolája követelte el azt a bünt, hogy, másodéves növendékeivel előadta a „Három a kislányt” a Városi Színház diesteljes színpadán. Szegény Szerémy, szegény Stephanides, ha tudták volna! Bizonyosan a legkeserűbb napjaik közé sorolják a szombati napot, 1920. márc. 27-ét. Mert irtózatos volt: csapnivalóan figurázták ki a háborus évek egyetlen valamire való operettjét.

A szereplők közül egyedül László Ambrus enged jövőre következni, aki Schuberer szerepében majdnem elérte az állagot. Hangja elég szépen csengett, de még iskolázatlan és egyelőre nem válik be a Városi Színház nagy színpadára. De a többi! Egyik rosszabb a másiknál! Lovászi Teréznek levelembe ajánljuk, hogy földöntúli hangjával ne az orrán keresztül sértse a közönség fülét. Egyébként borzasztóan alakította Médit. Burg Ella *fojkék le pöfe befedjéről*, talán *lef* belőle valami. (Mit szól hozzá Vidor Dezső?) Neszt Ferenc, Novotny titkosrendőr szerepében, nagy igyekezettel kopirozta Bárdit. Egvedül ő válik be, a többi még statisztának se igen alkalmas. Kár, igazán nagy kár, hogy ennél nem tudtak, de talán okulnak a multhól és a jövőben nagyobb igyekezettel rognak dolgozni.

Oly váratlanul ért mindez, hogy alig vártam az előadás végét. Akkor azután kitámoogtam és csak az után tértem magamhoz.

Mikor visszagondoltam arra a szörnyűsögre, az jutott eszembe: talán példát nyújtottak arra, hogy nem kell színésznek és színésznőnek játszani

ÁBRÁNYI MEGMARAD az Operaház igazgatói állásában egészen a szezon végéig — így döntött a minisztérium, amely nem engedélyezte Ábrányi szabadságát. Mindenesetre helyesnek találjuk azt, hogy az igazgatóválságot elodázták, amennyiben mindenképpen békítőlag hatott volna egy szezonvégi változás. Ha már áprilisig el tudta vezetni Ábrányi az Operát, a hátralevő két hónapot ne sajnálják tőle. Természetesen ez a megoldás nincs nagyon inyére a megsértett Ábrányinak — de nincs más mit tenni — maradnia kell, nehogy szerződészegéssel válolják. (U. i. a szerződése a szezon végén jár csak le, ehhez ragaszkodik most a minisztérium.)

SZIKLAI JENŐ tánciskolája f. hó 20-án tartotta első művészestélyét. Közreműkölttek: Kókény Ilona, Hosvay Rózi, Palásthy Irén, Balogh Böske, Vágó Boriska, Boross Géza, Papp Janesi, Pártos Gusztáv, Halmai, Sziklai Jenő direktor stb. A szereplők első-rangu számokkal tették kedvessé az amugy is különös hangulatot. A kabaré után ismerkedő ösztöne volt záróráig.

FIZETÉSEMELÉSEK AZ OPÉRÁNÁL. A fizetésemelések késnek még mindig, késik a fizetésrendezés is. Igaz, hogy nehéz dolog a szezon végén egy teljesen új pragmatikát felállítani, de állítólag dolgozik máris az igazgatóság ezen. Egyelőre szombaton gyorssegélyt kapnak a kisebb fizetésű tagok, 1500 koronát: amelyet azonban nem akarnak végleges megoldásnak tudni.

Kerényi Gabi „Ötöskosztümje“

(Kosztüm, mely ha akarom egy, ha akarom öt)

A Városi Színház „Az ezüst sirály“ operettjének külön érdekessége *Kerényi Gabi* és *Sziklay József* duettje.

Ugyanis: valahányszor megtapsolják a táncot, *Kerényi Gabi* mindig más és más kosztümbe jelenik meg a közönség előtt, hogy szinte érthetetlen a művésznőnek Fregoli mivolta.

A napokban felkeres'em a művésznőt Főherceg Sándor-téri nagy pompával berendezett lakásán. A művésznő nagyon kedvesen fogadott s mikor a kosztümjei felől érdeklődtem, a következőképen válaszolt:

„Kosztümjeimet, melyeket magam tervezek, a *Förstner*-cég készíti el nagy megelégedésemre, köztük az „*Ötös kosztümöt*“ is, melyet a második felvonásban használok. Ezt szintén én terveztem s külön érdekessége az, hogy egy a kosztüm és mégis öt“.

A művésznő észrevehette zavaromat, mert azonnal felvilágosított:

„Tudniillik, — folytatta minden tánc után levelem a kosztüm egy részét s így folyton más színben jelenhetek meg a közönség előtt.“

Tudomásul vettem az öt kosztüm egy titkát. Akik érdekel szintén tudomásul veheti.

Mi lenne, ha hatodszor is kihívják?

Karinthy: Gyilkosok

Mikor végigolvastam Karinthynek új köryvét, különös érzésem támadt. Sajnálkoztam. Sajnáltam Karinthyt, hogy ezeket a novellákat — ahogy ő nevezi ezeket az írásait — talán évekig kellett agyának méhében viselni, közben számtalan kis fej és láb nélküli magzatot kellett elvetélni, pedig azok szülésének fájdalmával a mostaniakat is világra hozhatta volna. És sajnáltam az olvasóközönséget, amelynek végig kellett kinlódni nagy csomó lagymatag kroit, míg végre a „*Holnap reggel*“ és aránylag rövid idő múlva mostan a „*Gyilkosok*“ megjelenéséig eljutott.

Nagy idő mult el Karinthy nál, amíg az „*Agg irtok ti*“ véres — meleg szívetől véres — satirájától a *Gyilkosok* metafizikai és metafizológiai mélységeig eljutott és annyira különböző két Karinthy irta e műveket, hogy a *Gyilkosok* Karinthyját olvasva tilos a mult Karinthyra gondolni.

Nem azt mondom tehát, hogy Karinthy *elmélyült*, hanem *mély*. Iránya, írásmódja a legfenségesebb, leghensőségesebb szimbolizmus, amellel őszinte, bátor szókimondással realizálja a világűr végtelenségének ködébe vésző illúziószerű problémákat.

Ez a Karinthy tartalma: megold megoldhatatlan problémákat, magyaráz lelki léveleket és természetes lelki folyamatokat, a molekulába gyökösíti az embert.

Lefordíthatják Karinthyt bármely kultúrnyelvre: mindenhol egyenlő értéke lesz: a szó meg nem csufított értelmében internacionális. Nem jóslás ez: bizonyos, hogy rövid néhány év múlva Karinthyt a művelt külföld ismerni fogja.

A háborút, a minden ember természetes szadizmusát, a lelkek szerelmét, a gyermekeket, az asszony hiúságát szimbolizáló írásai mesterművek, mindenkinek el kell olvasnia ezeket.

Ez a könyv, amely nem hangzatos reklámokkal került ki a piacra, — talán éppen ezért — nemes, monumentális egyszerűséggel van kiállítva. Rámondható a legnagyobb lók: *szép és jó*.

Fehér János.

DR MITZGER
BUDAPEST,
József-körut 3.

ÚÉR bőr és nemi betegségeket gyógyító intézete férfiak és nők részére.

Sugár Gyula

A „Téli kert” új énekes bonvivantja, Sugár Gyula neve már nem ismeretlen a közönség és a sajtó előtt. A „Téli kert” „Pénz, Pénz, Pénz” című operettjében aratott sikerei előtt az „Intim Kabaré” műsorában ismertük meg.

Ezelőtt Szegeden játszott évekig. A szegedi színházba járó közönség dédelgetett kedvence volt, amit nem is lehet csodálni, mert kellemesen csengő tenorhangjával és férfias megjelenésével a fővárosi közönség tetszését is kivívta. A szegedi bakfisok még ma is siratják. Örökre szívükben fog élni (*Csárdás királynő, Edwin Sztambulrózsája, Achmed bej, Lili bárónő, Illésházi*) kedvencük sláger-szerepeinek feledhetetlen alakjai.

Azonban a „Téli kert” közönsége sem fogja sokáig élvezni játékát, mert amint halljuk, lárgyalást folytat operett-színházaink egyikével, mely szerződés létrejött a legnagyobb színházi esemény lesz.

Felkérem, hogy írjon egy pár sort a „Bohémvilág” olvasóinak. A legnagyobb készséggel megtette, itt közöljük:

— Telve ambícióval jöttem fel Szegedről a fővárosba és boldog vagyok, mert a fővárosi sajtó és közönség tetszését megnyertem, ezen az uton haladok tovább és küzdeni fogok, amíg révbe nem érek. Ha oly szeretettel és jóakarattal halmoz el mindenki más, mint a „Bohémvilág” szerkesztői, akkor azt hiszem, hogy hamarosan meg fog történni.

Sugár Gyula,

a „Téli kert” tagja.

Reméljük, hogy az ambiciózus színész

mielőbb „révbe ér” és vágyaihoz mértén hamarosan a nagy operett-színházaink egyikében látjuk viszont.

Góth Sándor nagybeteg

Nagy megilletődéssel vettük tudomásul, hogy Góth Sándor a Vigaszínház illusztris és rokonszenves tagját, baleset érte.

Ellátogattam hozzá a Payor-szana-óriumba, ahol Hülli tanár megoerálta. Mikor végigmentem a szanatóriumnak tisztaságtól ragyogó számtalan folyosóján, megindulva néztem a sor viaszúrga beteget, amint az ápolónők kerekas hordágyakon tolták őket a kötözőterembe és vissza.

Felértem a harmadik emeletre. Végre sok keresés után elértem célomat. Megálltam egy szoba előtt. Még be sem kopogtattam, midőn kilárult az ajtónak mindkét szárnya, éppen vitték Góth Sándort is a kötözőterembe. A nagy művész egyrészt súlyos állapotára, másrészt, mert éppen elvitték, nem fogadhatott, így tehát odaadó és kedves felesége, (aki állandóan mellette van) Kertész Ella, a következő beállításban adta elő az esetet.

— Férjemet vakbélgyulladás következtében operálták meg. Ezen betegségéhez hozzájárult az a baleset is, melyet az okozott, hogy a „Zsábá”-ban, a sülyesztőben gyors átöltözésekor megesusztott és megrándult a háta. Ugy volt, hogy a napokban már elhagyhatja a szanatóriumot, de most egy kicsit meghűlt, hát kénytelen még egy pár napig fekvüdni.

— Ennyi az egész, amennyit mondhalok — mondá a művész — szomorúan.

Vigasztaló szavakkal bucsúztam el tőle és szívemben abban a reményben, hogy nonsokára a Vigaszínház színpadán láthatom viszont a nélkülözhetetlen művészpárt.

Husvétii ajándék

A kibővített oldalszámú lapunkon felül más husvétii ajándékot nem adunk, ok melles, ellenben annál inkább erőltetik, sőt megerőltetik magukat a többi színházi lapok, mint ezt az alábbi, lapzártakor érkezett levél panasolja.

Tisztelt Kalmár főszerkesztő ur!

Ugyancsak kitesznek vagy legalább is igényeznek kiténni magukért a színházi lapok. Engedje meg, hogy ezek egyikével pár szóval foglalkozhassam. Hirdette, hogy 272 oldalon jelenik meg. A 272 oldal így alakul:

magyar lap a szokott	48 oldal
boríték	4 ..
megmaradt a lap kiadóhivatalában	
egy neves írónk regénye, értékesíteni nem tudták, tehát ez is	144 ..
boríték	4 ..
kabaréirók galériája	32 ..
boríték	4 ..
naplár (most adják!) hirdetésekkel	32 ..
boríték	4 ..

Összesen tényleg 272 oldal

A „kabarészerzők” méltatlansága úgy történt, hogy míg Szép Ernőről hat sort írt Pajzs szerkesztő ur, önmagáról pont kétszer annyit. Egész helyes arány! Szenes Bandikáról és bátyjáról van három oldal, ellenben például Gábor Andort és Kalmár Tibort egészen kifelejtették. Igaz, hogy nem Rácz dr. ur érdekeltsege, de azért talán mégis lehetett volna ...

A főképp leginkább a 272 oldal közül azon bujjik ki, ahol hirdetik: „A főváros egyetlen irodalmi színháza a Madách Színház.” „Állandó vendég Beregi Oszkár.” Nem akarnám bűnni, hogy mégis általános titkos és bakfisokra is kiterjedő szavazás döntötte volna el Beregi fellépését! De 272 oldal tényleg megvan.

Dr. Reklám Afő

Minden kommentár nélkül közöljük a levelet.

Az élelmesség netovábbja

A Baross-téren levő Közponli kávéház kis fülkájében egy modern Figaró, Almásy Iván borbélyműhelyt rendezett be, aminek specialitása, hogy este 9 óráig, sőt szombatoként 10—11-ig is lehet borotválkozni benne. Ugyan akkora csak a helység, hogy a harmadik vendég a másodikat szorítja ki, azonban az élelmes borbélymester ötletével elérte, hogy állandóan „szufolt” háza van.

Hallatlan skandalum

LETENYÁK: Miféle meglepetést?

NATÁLIA: Hát ezt a dohánydobozt. (Kikerítve nyitni.)

LETENYÁK (félre): A főkötőt. (Fent.) Ne nyulj hozzá.

MÉZ: Ne nyuljon hozzá, felrobbanhat.

NATÁLIA: A dohány?

MÉZ: A dohány olyan, mint a glicerin, milyen glicerin?

LETENYÁK: Nitro... olyan, mint a nitroglicerin.

NATÁLIA (fejcsóválva eltűnődik): Itt valami nincs a rendjén, megegyeszer és utoljára figyelmezteltek, hogy siess, várnak ránk.

LETENYÁK: Helyes, csak mekkora em a kalapomat. (Félre.) Megyek az előjáróságra, illetve kérek és egy negyedóra alatt Amerikába vitorlázok. (El hátul.)

MÉZ: Talán a konyhában lesz lüz. (Balra-en el.)

XII. JELENÉS.

(Natália, később Pelikán.)

NATÁLIA (egyedül): Mernék fogadni, hogy emögött rejlik valami... ez a feldult pofa... s amikor ki akartam nyitni a dohánydobozt, — de lássuk csak, mi lehet az? (A doboz felé tart, Pelikán belép.)

PELIKÁN: Ó, Natália, ez igazán sok, ez több a soknál...

NATÁLIA (nem nyitja ki a dobozt): Micsoda...

PELIKÁN: Ez a kis himzett, csupa-csipke ruhácska, két kis főkötő...

NATÁLIA (kedves-szerényen): Ugyan! szót sem érdemel, hiszen egyetlen rokonunk vagy...

PELIKÁN: És mint ilyen, még egy, mondhatnám szerénytelen kéréssel rukkoloz ki, nem is annyira töled kérek, mint férjedtől hátorkodnék... de igazán. (Zavarban van.)

NATÁLIA: No, csak ki vele bátran, miről van szó?

PELIKÁN: Tudniillik... mialatt a feleségem „ugy volt”... a legkétségbeesettebb kívánságai voltak... nem akart mást enni: csak dinnyét és epret...

NATÁLIA (nevetve): Én annakidején csak úgy habzsoltam a szardiniákat...

PELIKÁN: Hogy őszinte legyek, én is jobban szerettem volna szardiniákat, de dinnye és eper: márciusban... kissé drága mulatság... hogy rövid legyek: 1500 koronával tartozom a esemegésnek...

NATÁLIA: Hát ez a nagy história? Vedd ugy, mintha már ki lenne fizetve.

PELIKÁN (örömmel): Vegyem?

NATÁLIA: Vedd, majd szólok Péternek.

PELIKÁN: Te drága. (Kézét csókol.)

XIII. JELENÉS.

(Előbbiek, Letenyák.)

LETENYÁK (*izgatottan belép*): Elfelejtetem, hogy ma vasárnap van és így az előjáróság fiatal...

NATÁLIA: Öregem!

LETENYÁK (*félre*): Ujjé! ezek rám várnak, vágjunk egy jubilánshoz méltó arcot (*Savanyu arcot vág. Fenn.*) Rég volt ilyen veszekedett jókedvem, mint ma, születésem évfordulóján.

NATÁLIA: Na, hála istennek, Pelikánnak bizalmas közölni valója volna.

LETENYÁK (*félre*): Alkozott koronatanut (*Fenn.*) Ugy? Akkor hagyj magunkra, édesem, jobb az ilyesmit négyszemközt...

NATÁLIA: Te kis tapintatos... jó, hát megyek. (*Halkan Pelikánnak.*) Bátorság! (*El hátul.*)

XIV. JELENTÉS.

(Letenyák, Pelikán.)

LETENYÁK: Egyedül vagyunk, tehát beszélj halkán. Na, ugy-e, ez borzasztó?

PELIKÁN: Miesoda?

LETENYÁK: Te láttál engem az éjszaka?

PELIKÁN: Sőt! Követték benneteket... ütötték a fala és mindent, ami elbőtek került... az én esernyőmmel... Piff-paff-puff...

LETENYÁK (*gondolkozik*): Várj csak!... erre a piff-paff-puffra nem emlékszem.

PELIKÁN: Azt elhiszem... ha ti úgy istenigazában nekiláttok, egész jól puffóllók.

LETENYÁK: Szegény asszony...

PELIKÁN: A feleségedet sohse sajnáld, ő semmit sem fog megtudni...

LETENYÁK (*szemeit az égre emeli*): Ó nem... de az a másik...

(Folyt. köv.)

Mindenféle rosszakaratu hieszteléssel szemben tudatjuk olvasóinkkal, hogy lapunk két hetes stagnálását kizárólag papirhiány okozta. A rémhirterjesztők most, nem először: szándékosan tévedtek

Szöllős. Ön azt kérdezi verseiben, hogy: „Miért kék az ég?” — Hát posta legyen?

J. L. A Newyork karzatán írt versét küldje be Mácsa Jánosnak, ő talán elég intellektuell hozzá, — mert mi nem értjük. — Nem értjük hogy szabad ilyesmit leírni.

Komoly cikk... A méltatás — méltatlan.

Fliegl József. A közlemény, mint látni méltóztatik, jön. Főmunkatársunk rövidesen felkeresi ön'.

Hérosz. Komédia. Önéhez hason ó álnévű munkatársunk elolvassa (*vélelennül*) b. írásait, örökre átengedte önnek a héroszi működést és dicsőséget.

Szépreményű. 1. Még nincs 60 éves. 2. Ugynevezett primaadonna. 3. Jenő főherceg. 4. Mindig szerény és józan. 5. Drámai színésznő már volt, min' operabájosfogja végzeni. Csak öt kérdésre válaszolunk.

Szeretnék. Mondja, fiacskám, maga *tényleg* olyan naiv vagy csak teszi magát? Próbálkozzon jobb témával.

Lulu. Gyengécske.

T. Mancika. Nem nekünk valók a versek témájuknál fogva. Esetleg kevesebb szerelmel, de több hozzánk illő hirt pengessen.

Selei Fazekas. A kérdezett pályaműről semmit sem tudunk.

K. A. 1. A papírnak csak az egyik oldalára írunk. 2. Ne használjon idegen szavakat, mert sehasem lehet tudni, hogy mit jelen'enek.

Porzolt Rózi. Sorra kerül.

Manó. Egyes szám ára 6 K. Vegye meg lantos vissza.

Zorn. Vázlatkönyvét minél előbb vegye át szerkesztőségünkben.

Felelős főszerkesztő: KALMÁR TIBOR

Főmunkatárs: KUN IMRE

Kiadja: A BOHÉMVILÁG LAPKIADÓ VALLALAT

Homonnai és Tsa

Fotóművészek műterme
IV., Szép-utca 5. (Lift)
(Kossuth Lajos-utca mellett)

Modern művészi fotografiák aquarell- és
pastell-képek. — Speciális tánc-felvételek.

INGYEN KAP

egy képes naptárt, ha megunt vagy törött hanglemezeit

Wagner „Hangszer-Király“-nál, Budapest,
VIII. ker. József-körút 15 adja el!

Cigaretta
hüvelyek

Cigaretta
hüvelyek

„FOTÓ“
fényképezési szaküzlet Bpest.
V.I., RÁKÓCZI-UT 80.
Eladás nagyban és kicsinyben.

Ne mulassza el

meglátogatni Pátkai Jenő bélyeg-
áruházát. Rákóczi-ut 14 és Do-
hány u. 11. Vesz, cserél, elad.

ZENEKAROK SZERVEZÉSE

Örvendetes kulturális haladás jelét lát-
juk abban, hogy a vidéken egyre-másra
alakulnak a tűzoltó-zenekarok, melyek
rövid tanulás után a falunak a legszebb
szórkozást nyújtják. Ez a szép eredmény
főleg **Sternberg** hangszergyárosnak kö-
szönhető, aki ma is békeminőségű, leg-
finomabb hangszerekkel szereli fel a
falusi zenekarokat és saját karmesterei-
vel oktatást nyújt nekik.

**Érdeklődők forduljanak a Rákóczi-
ut 60. szám alatti Zenepalotához**

GAMBRINUS

ÉTTEREM ÉS
KÁVÉHÁZ
VII., ERZSÉBET-KÖRUT 27
DÉLUTÁN ÉS
ESTE

nagy szimfónikus HANGVERSENY

EGRESSY SÁNDOR KARNAGY
VEZETÉSE ALATT.

BELÉPŐDIJ, TÁLCÁZÁS NINCS

Hölgyfodrászat

és manicur, urak részére is. Ondolálás,
fejmosás villanszáritással. Hajfestés,
Holtstein Péterné, István-ut 53.

„TISZA” KÁVÉHÁZ ÉS ÉTTEREM RÁKÓCZI-UT

74

Minden este **H. Kiss Jancsi** úri
primás hangversenyez.

Brilliánsokat, gyöngyöket,
ékszereket minden-
SZÉKELY EMIL kinél drágábban
VI., Király-utca 51. sz. veszek.
Teréz-templommal szemben Telefon József 105-35

Selyemharisnyák

szárát is megjavítja a

Terézvárosi
Harisnyajavító

Király-utca 80. (Király-színházzal szemben)

FESTESSE MEG

szőrméét bármilyen színre felelős-
séggel Bordi F. Imre szücsnél. Buda-
pest, VI., Ó-utca 11.

BRILLIANSOT

gyöngyöt, aranyat, ezüs-
töt, mindenféle régiséget
horribilis áron veszek

LICHTMANN
ékszerész, Budapest
Rákóczi-ut 34.
TELEFON J. 118-18.

LATABÁR REZSŐ. a Téli kert művésze

BABY MORGAN (Morvay Baby) filmművész
(Bosányi fotográfiája)

